

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

**Každodenní život na Strakonicku
Osobnosti-historie-současnost
(se zvláštním zřetelem k protektorátu)**

Irena Kovářová

Plzeň 2013

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra filozofie

Studijní program Humanitní studia

Studijní obor Evropská kulturní studia

Diplomová práce

Každodenní život na Strakonicku

Osobnosti-historie-současnost

(se zvláštním zřetelem k protektorátu)

Irena Kovářová

Vedoucí práce:

Mgr. Eduard Neupauer, Ph.D.

Katedra filozofie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2013

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedeníh pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2013

.....

Obsah

1	ÚVOD	2
2	OBECNÉ DĚJINY STRAKONIC	4
	2.1 Maltézští rytíři na Strakonicku.....	7
	2.2 Rozvoj průmyslu na Strakonicku	13
3	OBDOBÍ PROTEKTORÁTU ČECHY A MORAVA	18
	3.1 Politická situace – vznik protektorátu	18
	3.2 Průběh okupace na Strakonicku.....	19
	3.3 Odboj na Strakonicku – významné osobnosti	31
	3.4 Kulturní a společenský život.....	38
	3.4.1 Kulturní a společenský život na Strakonicku	43
	3.5 Každodenní život na Strakonicku – interpretace rozhovorů	47
	3.5.1 Veřejný život.....	48
	3.5.2 Bydlení	50
	3.5.3 Práce.....	52
	3.5.4 Školství.....	55
	3.5.5 Stravování a jiné prostředky	56
	3.5.6 Rodinný život.....	59
4	ZÁVĚR	63
5	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	68
6	RESUME	73
7	PŘÍLOHY	74

1 ÚVOD

Pro téma mé diplomové práce jsem se rozhodla, především proto, že jím navazuji na svou bakalářskou práci a o daný region se zajímám již delší dobu neboť odtud pocházím a stále zde žiji. Cílem práce je podat srozumitelný historiografický nárys dějin na Strakonicku se zvláštním zřetelem k období Protektorátu Čechy a Morava. Práce je zaměřena regionalisticky, zaobírá se tedy konkrétním časovým úsekem historie geografického kulturního prostředí Strakonicka. Při práci jsem postupovala hlavně analyticko-syntetickou metodou s využitím zdrojů archivní povahy, při čemž mi byli nápomocni pracovníci v místním archivu a knihovnice z Muzea středního Pootaví. Mimo archivních zdrojů využívám také odborné publikace, které se mého tématu týkají. Neméně důležitou je pro mou práci poměrně nová metoda orální historie. Definovat orální historii není zcela jednoduché. Dalo by se říci, že jde o propracované, dále se vyvíjející postupy, díky kterým se badatel společenských a humanitních věd dostává k novým poznatkům na základě vyprávění osob, které se zúčastnily či byly svědky určité události, doby či procesů zkoumaných badatelem. Nebo také osob, jejichž názory, prožitky a postoje mohou badatelově poznání přinést obohacení.¹ Tento rozhovor bude přístupným pramenem pro další badatele.² Orální historie je metodou kvalitativní a právě tím se nejvíce odlišuje od ostatních. Zatímco jiné metody dovolují psát pouze o „velkých dějinách“, kde život obyčejných lidí není téměř vůbec zachycen, orální historie umožňuje pohled na dějiny z odlišné strany, například ze strany každodennosti. Skrze ni se dostáváme k prožitkům lidí z obyčejných vrstev společnosti. Je zde důležité sdělení každého jednotlivce, především jde o jeho subjektivní pocity a prožitky. Nejde o zobecnění problematiky, ale cílem je komparace pramenů a zážitků narátorů.³ S touto metodou jsem se obeznámila v odborné literatuře.

---

¹ VANĚK, M.; MÜCKE, P.; PELIKÁNOVÁ, H. *Naslouchat hlasům paměti: teoretické a praktické aspekty orální historie*, s. 11.

² Tamtéž. s. 11-12.

³ Tamt. s. 16.

Práce je rozdělena na několik hlavních kapitol s podkapitolami. Po úvodu následuje první kapitola s názvem Obecné dějiny Strakonice, zde považuji za nezbytné seznámit čtenáře se zkoumaným prostorem ve stručném historickém obrazu. Tato kapitola obsahuje informace o prvním osídlení dané oblasti, přes mocný rod Bavorů a řád Maltézských rytířů až po rozvoj průmyslu. Další část se zabývá obdobím mezi lety 1938 – 1945, tento časový úsek jsem si vybrala jednak z důvodu omezeného rozsahu diplomové práce a také z osobního zájmu o toto období v mém regionu. Období po roce 1946 nebude v práci obsaženo neboť je faktograficky velice bohaté na různorodé události a vydalo by minimálně na samostatnou diplomovou práci.

Období protektorátu je mapováno z pohledu dějin každodennosti, kdy po obecném osvětlení politické situace okolo vzniku protektorátu je badatelský zájem přesunut na běžný život, kulturní a společenský život, do kterého ale patří i odboj, židovská problematika apod. V závěru vyhodnotím a porovnáím zjištěné informace.

Na tomto místě bych velmi ráda vyslovila poděkování všem pamětníkům za ochotné vyprávění vzpomínek, dále pracovníkům Okresního archivu ve Strakoniciích a Muzea středního Pootaví za ochotu a pomoc při vyhledávání pramenů a literatury.

2 OBECNÉ DĚJINY STRAKONIC

Není jisté jak vznikl název Strakonice ani v jakém roce. Bylo běžné, že názvy vsí se odvozovaly od jména jejich držitele. Strakonice by tak měly být nejspíše odvozeny od jména jistého „Straky“⁴ či „Strachoně“. Neměly být původně městem, po dlouhou dobu existovaly jako vesnice a postupně se rozrůstaly. Patří tedy mezi města vzniklá tzv. „na zeleném drnu“, nenajdete zde žádné ulice do čtverců či obdélníků jako v dopředu plánovaných městech.

První osídlení oblasti dnes známé jako Strakonicko je datováno již do doby pravěku. Spolu s různými druhy zvířat a rostlin zde žije ve starší době kamenné i člověk aurignacký. O jeho výskytu svědčí nález archeologa Dubského, jednalo se o pazourkovou čepel, kterou Dubský zakreslil do své knihy „Pravěk jižních Čech“.⁵ Při velkém stěhování národů se do oblasti dnešních Strakonic a širšího okolí dostaly Germánské kmeny, o čemž svědčí nálezy několika dobových mincí.⁶ Co se s Germány stalo zůstává stále nejasné, jejich osídlení končí zhruba koncem 5. století. Z archeologických nálezů je patrné, že Slované, kteří přišli do jižních Čech koncem 7. a po celé 8. stol., měli k obsazení volný prostor.⁷ Tito Slované pocházeli z dolnorakouského Podunají a v okolí dnešních Strakonic vystavěli opevněná hradiště. Na Strakonicku to byly tři pevnosti, a to na Kněží hoře u Katovic, na Hradišti u Libětic a na Hradci u Řepice. Přičemž Kněží hora byla pravděpodobně nejvýznamnějším velkomožným sídlem Pootavského knížectví. Tato kultura pravděpodobně podlehlá na přelomu 9. a 10. stol. nájezdům staromaďarských hord. Po vyplenění a vypálení Pootavských hradišť pak další v této lokalitě nevznikla.⁸ V 11. až 13. století se v oblasti Strakonicka tvořila četná sídliště. Obyvatelé sídlišť se živilí především zemědělstvím, chovem dobytka, ale také řemeslnou výrobou, např. hutněním železa, mletím obilí či předením látek. Nálezy svědčí i o kovářství a hrncířství.⁹

---

⁴ KOTLÁROVÁ, S. *Bavorové erbu střely*. s. 28.

⁵ CVRČEK, J. Z. *Strakonice : lidé-město-osudy*. s. 11.

⁶ MICHÁLEK, J. Město Strakonice a nejbližší okolí v pravěku až raném středověku. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 1, kapitoly z historie*. s. 33.

⁷ Tamt. s. 33.

⁸ Tamtéž. s. 35.

⁹ MICHÁLEK, J. Město Strakonice a nejbližší okolí v pravěku až raném středověku. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 1, kapitoly z historie*. s. 36.

Již na počátku 12. století stál na místě dnešního hradu kamenný obdélníkový objekt, kterému ještě předcházela zahloubená jáma s ohništěm.¹⁰ Tento kamenný hrádek pravděpodobně zbudoval některý člen rodu Bavorů. Do roku 1250 měl právo na zbudování kamenných hradů jedině král, a proto je zřejmé, že tento rod měl s králem blízký, v tomto případě příbuzenský vztah a z toho plynoucí výsady.¹¹ Prvním Bavorem, který obýval hrad, byl Bavor I. Nejpravděpodobněji to byl syn Bavora, olomouckého komorníka českého krále a jeho ženy Bolemily.¹² Bavor komorník měl velmi přátelské vztahy s rytíři řádu sv. Jana Jeruzalémského,¹³ neboť se s nimi seznámil na křížové výpravě do Palestiny. Bavor jim slíbil, že pokud se navrátí živ a zdráv dostanou od něj bohatý dar, který byl tvořen jeho dosavadním sídlem, kostelem a mnohými vesnicemi.¹⁴ Jeho manželka Bolemila pak přivedla na jih Čech johanitské rytíře, tím že dala Přemyslu Otakaru I. roku 1225 potvrdit donaci johanitskému řádu. Jednalo se o šest lokalit v okolí Strakonicka, přesněji okolo blízké Radomyšle.¹⁵ Odtud se johanité brzy dostali i do Strakonice. Po smrti Bavora I. ze Strakonice nastupuje jeho syn Bavor II., v novější literatuře zvaný „Veliký“. Není jasné v jakém roce Bavor I. zemřel a tedy ani nástupnictví Bavora II., ale v závěti Voka z Rožmberka ze dne 4. června 1262 jsou uvedeny nezletilé děti pana Bavora, kdy nejstarší chlapec nesl otcovo jméno. Je pravděpodobné, že zemřelý byl Bavor I. a nejstarší syn Bavor II. byl ještě nezletilý.¹⁶ Bavor II. pozvedl prestiž svého rodu, stal se nejvyšším maršálkem českého království.¹⁷ Za manželku dostal Anežku z Küenringu, levobočnou dceru krále Přemysla Otakara II. Roku 1263 se také zúčastnil slavnostního založení kláštera Zlatá Koruna, kterým Přemysl Otakar II. dával najevo pevnou královskou moc a

---

¹⁰ MICHÁLEK, J. Město Strakonice a nejbližší okolí v pravěku až raném středověku. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 1, kapitoly z historie*. s. 36.

¹¹ CVRČEK, J.Z. *Strakonice, město-lidé-osudy*. s. 24.

¹² SVOBODA, M. *Páni ze Strakonice : vládci Prácheňska a dobrodinci johanitů..* s. 29.

¹³ V roce 1530 řád přesídlil na ostrov Malta a podle něj se od té doby nazývají Maltézští rytíři (Svrchovaný rytířský řád maltský)

¹⁴ CVRČEK, J.Z. Páni ze Strakonice erbu střely. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 1, kapitoly z historie*. s. 41.

¹⁵ SVOBODA, M. *Páni ze Strakonice : vládci Prácheňska a dobrodinci johanitů.* s. 30.

¹⁶ Tamt. s. 65.

¹⁷ CVRČEK, J.Z. Páni ze Strakonice erbu střely. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 1, kapitoly z historie*. s. 44.

bohatství. Je pravděpodobné, že Bavor II. byl přítomen i na Přemyslově křížové výpravě na Litvu (1267–1268).¹⁸ Přestože zemřel v mladém věku, asi kolem roku 1279, stihl mít s Anežkou tři syny a tři dcery. Bavor III. byl také nezletilý jako kdysi jeho otec, v době, kdy ho měl nahradit. První písemné doklady o Bavoru III. se vyskytují až 18 let po smrti otce. Bavor III. se projevil jako schopný politik. Po smrti krále Václava III. stranil Jindřichu Korutanskému. Rudolf Habsburský na něj vytáhl s vojskem a obléhal ho v Horažďovicích. Zde Rudolf sice zemřel na úplavici, ale díky lsti se Bavor vzdal již mrtvému králi.¹⁹ Roku 1313 si Bavor III. rozdělil panství se svými bratry Vilémem a Mikulášem a tak Strakonice připadly Vilémovi.

Vilém pobýval na rodinném sídle ve Strakonících a 28. ledna 1318 vydal první listinu, v níž potvrzuje dar zlatokorunským cisterciákům od zesnulého bratra Bavora III.²⁰ Z listiny se dozvídáme složení dvora Vilémova, působili zde především johanité, mnoho úředníků, ale i příslušníci nižší šlechty. O Vilémově přízni k johanitům svědčí udělování vysokých funkcí jako je velkopřevorství a mnohé dary, např. kostel Pany Marie v Pičíně či svatostánek v Radomyšli zasvěcený archandělu Michalovi atd.²¹ Po Vilémově smrti (asi 1359) zastal jeho funkci Bavor IV., který byl Vilémovým synovcem a také posledním Bavorem na Strakonickém hradu.²²

Bavor IV., zvaný též „Bašek“, dal v listině z 8. prosince 1367 Strakonickým tzv. zákupní, či také purkrechtní právo. Tato listina zaručuje Strakonickým právo várečné a právo na zakupování polí a domů.²³ Takováto práva již měly například Bavorovy Horažďovice.²⁴ Od této listiny je také již zcela jisté, že Strakonice jsou městem. Když Bavor IV. okolo roku 1380 umírá, jeho následníci byli nezletilí, jak bylo u Bavorů téměř pravidlem. Strakonice tedy spadají na 14 let pod vládu Zdeňka Lva z Rožmitálu. Od té doby začala sláva a bohatství rodu

---

¹⁸ SVOBODA, M. *Páni ze Strakonice : vládci Prácheňska a dobrodinci johanitů*. s. 69.

¹⁹ CVRČEK, J.Z. Páni ze Strakonice erbu střely. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 1, kapitoly z historie*. s. 44.

²⁰ SVOBODA, M. *Páni ze Strakonice : vládci Prácheňska a dobrodinci johanitů*. s. 124.

²¹ Tamtéž. s. 124.

²² CVRČEK, J.Z. Páni ze Strakonice erbu střely. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 1, kapitoly z historie*. s. 45.

²³ CVRČEK, J.Z. *Strakonice, město-lidé-osudy*. s. 47.

²⁴ Tamt. s. 47.

Bavorů rychle upadat. Roku 1402 jsou zbytky strakonického panství prodány řádu johanitů, pod touto listinou je podepsán jakýsi Vikéř z Janišovic, nejspíše majetkový likvidátor. Dodnes není zcela objasněna příčina pádu tak mocného rodu, který se svého času co do slávy a bohatství rovnal Rožmberkům. Některé historické výklady se přiklánějí k názoru, že právě mocenský rozpor mezi králem a Rožmberky byl původem úpadku Bavorů.²⁵

2.1 Maltézští rytíři na Strakonicku

Jak je uvedeno výše, počátky působení maltézského řádu na Strakonicku jsou spojeny s rodem Bavorů. Dle listiny z roku 1318 johanité vlastnili značnou část Strakonického hradu, od kostela sv. Vojtěcha (dnes sv. Prokopa) přes I bránu až k II. bráně směrem k městu. Tato listina jim také mimo jiné připisuje špitál u mostu, tzv. Kosmův mlýn, ves Lom s kostelem a farou a různé desátky. V letech 1372–74 za vlády komtura Jana Písaře měl konvent příjem 200 kop ročně a toho bylo 15 kop ročně posíláno na Rhodos velmistřovi. V té době se johanité starali o 114 osob, což byli především nemocní veteráni ve věku 40 – 53 let.²⁶ Johanité podporovali také chudé žáky, 14 se jich stravovalo přímo v klášteře a dalším 21 rozdávali potraviny.

Přes veškerou podporu a jiné investice měli johanité dost finančních prostředků, aby mohli na počátku 15. stol. odkoupit strakonické panství po Bavorech. Tím zanikl i dlouholetý jev, kdy mělo město dvě vrchnosti, světskou tedy Bavy a církevní vrchnost johanity.²⁷ Johanité si možná více než Bavoři byli vědomi, že je nutné podporovat obyvatele různými privilegii, aby město vzkvétalo. Velmistr Jindřich z Hradce r. 1404 potvrzuje městu privilegia předtím vydaná. Převor Jindřich se také zúčastnil bitvy u Sudoměře 1420, byl však smrtelně zraněn. Po vyplenění hlavního sídla johanitů v Praze Husity řád přestěhoval centrum do Strakonice.²⁸ Úřad generálního převora přebírá Václav z Michalovic. Tento muž vládne nad Strakonickem v letech 1434–1451, hned

---

²⁵ CVRČEK, J.Z. Páni ze Strakonice erbu stfely. In : *Strakonice kapitoly z historie*. s. 46.

²⁶ KOTLÁROVÁ, Simona. Sedm set let působení maltézských rytířů v Strakonících. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 1, kapitoly z historie*. s. 50.

²⁷ Tamt. s. 51.

²⁸ Tamt. s. 51.

počátkem své vlády se zúčastnil bitvy u Lipan. Jeho postoj byl protihusitský, takže s nimi vedl neustálé spory. Naopak jeho dobrým spojencem a přítelem byl Oldřich z Rožmberka, se kterým vše konzultoval. Dokladem o tom je mnoho dopisů a listů uložených v Třeboňském archivu.²⁹ Dne 8. 2. 1449 ustanovil tzv. „Jednotu strakonickou“, která byla v opozici proti českému králi Jiřímu z Poděbrad. Později se Václav z Michalovic pokouší sjednat s Jiřím mírové podmínky, ale umírá po těžké nemoci r. 1451 ve Strakonících.³⁰ Po té do funkce generálního převora přichází Jošt, syn Oldřicha z Rožmberka. Byl velmi vzdělaný a vykonával také funkci probošta u sv. Víta a biskupa vratislavského. I Jošt po vzoru svých předchůdců potvrzuje Strakonícím r. 1461 spolu s převorem Řehořem privilegia Václava z Michalovic.³¹ Jeho nástupce Jan ze Švamberka začal zakládat na Strakonicku cechy, např. postřiháčů, soukeníků, sedlářů, zlatníků, krejčích, zámečnicků, zedníků a další. Za jeho vlády směli měšťané zakládat vlastní rybníky, což byl velký krok kupředu. V roce 1483 udělil městu nové privilegium obsahující stanovisko, že v Bezděkově a Žabokrttech bude pivo vařeno jen pro vlastní spotřebu vrchnosti, nikoliv na prodej.³² Vyřešil tím spory mezi vrchností a konventem, neboť várečníci ve Strakonících neměli z těchto obcí konkurenci v prodeji. V pozdějším věku si přibral ke spolupráci Jana z Rožmberka ze strakonické komendy. Tito dva společně s Janem z Lomnice pak ještě 16. 3. 1509 vydali listinu, kterou darují strakonickým za škody způsobené povodněmi luh (tj. dnešní Slaník³³).³⁴ Po smrti Jana ze Švamberka zastal jeho místo koadjutor Jan z Rožmberka. Tento muž se funkce zhostil dle historických pramenů dobře. Dne 20. června 1512 spolu s převorem Janem z Lomnice dali Strakonickým nové privilegium, což

---

²⁹ KOTLÁROVÁ, Simona. Sedm set let působení maltézských rytířů v Strakonících. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 1, kapitoly z historie*. s. 51.

³⁰ Tamt. s. 54.

³¹ Tamt. s. 54.

³² JÁKL, P. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska II. díl Jižní Čechy*. s. 578.

³³ Obec leží na východ nedaleko Strakoníc.

³⁴ KOTLÁROVÁ, Simona. Sedm set let působení maltézských rytířů v Strakonících. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 1, kapitoly z historie*. s. 55.

znamenal zlepšení právní i hospodářské situace.³⁵ Toto privilegium bylo tvořeno čtyřmi body :

„1. obnovení a potvrzení předcházejících výsad, 2. osvobození městeček od popravky placení (pán sám bude napříště platiti mistru popravnímu), 3. povolení aby měšťané při obnově rady také rychtáře (ovšem se souhlasem páně) si volili a za 4. aby z každého sudu piva neb vína přivezeného jeden groš na rathaus na pomoc obci se platil (za to, že pán louku nad stlupí zatopil a k užitku zámku obrátil).“³⁶

Jan také zvelebil Strakonický hrad, ke kterému dal postavit věž Jelenku. Město díky němu dostalo svůj znak a právo pečetit červeným voskem.³⁷ Dále nechal vybudovat městské hradby, které se táhly v půlkruhu od silnic od brány Pražské po bránu Horažďovickou.³⁸ V historii Strakonice byl významný i nástupce Jana z Rožmberka, Jan z Vartemberka (1534–1542). Právě při jeho nástupu do funkce generálního převora roku 1534 uděluje císař Karel V. johanitům ostrov Maltu v léno. Řád se od této chvíle nazývá maltézským.³⁹ Jan z Vartemberka rozšířil pivovarské právo. Ukládá všem sousedům i nájemníkům, bez ohledu na jejich majetek, vařit pivo. To proto, aby všechny krčmy v okolí jeden a půl míle od Strakonice braly „bílá“ piva pouze od strakonických měšťanů.⁴⁰ Prodej tohoto piva do té doby mohli uskutečňovat pouze sladovníci.⁴¹ Za tyto výsady však museli váreční měšťané každoročně svést jednu seno z řadových luk, fůru dřeva z panského lesa na zámek a zaplatit na den sv. Jana Křtitele 18 kop grošů českých řádu.⁴²

Roku 1555 přichází do úřadu generální převor Václav Zajíc z Hasenburka. Ve spolupráci s Jakubem Berounským (převor domu strakonického) vydávají

---

³⁵ JEŽEK, E. O starých privilegiích města Strakonice. In : *Strakonicko. Vlastivědný a národopisný sborník šumavského podhůří* : Ročník II. Číslo 1. s. 14.

³⁶ Tamt. s. 15.

³⁷ KOTLÁROVÁ, Simona. Sedm set let působení maltézských rytířů v Strakonících. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 1, kapitoly z historie*. s. 56.

³⁸ Tamt. s. 56.

³⁹ Tamt. s. 57.

⁴⁰ JEŽEK, E. O starých privilegiích města Strakonice. In : *Strakonicko. Vlastivědný a národopisný sborník šumavského podhůří* : Ročník II. Číslo 1. s. 15.

⁴¹ KOTLÁROVÁ, Simona. Sedm set let působení maltézských rytířů v Strakonících. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 1, kapitoly z historie*. s. 57.

⁴² Tamt. s. 57.

r. 1576 pergamen, který mimo jiné obsahuje článek potvrzující Strakonickým mílové právo na šenkování piva a také právo převést krčmářství u soudu se souhlasem páně na jiného člověka v případě, že by se něco s dotyčným stalo.⁴³ Tímto dokumentem byl zajištěn prodej strakonického piva v krčmách po celém obvodu. Pivo se prodávalo na žejdlíky a na čtvrtky, přičemž jeden žejdlík stál jeden denár. Z roku 1607 nalezneme zmínky i o půlkách (dnes cca 0,24l), kterými se přijelo na něčí počest.⁴⁴ Václav také povolil měšťanům volný lov zvířete.⁴⁵ Václav Z. z Hasenburka se zabýval i problematikou cechů, upravil podmínky provozování různých cechů k lepšímu. Například už se nesměl honit a porážet dobytek mimo cech, kvalita masa byla více hlídána. Od r. 1576 je na radnici schválen sklad solí. Cizí obchodníci se solí, pokud chtějí obchodovat, musí zaplatit 5 grošů míšeňských.⁴⁶ Nástupce Kryštof z Vartemberka (1578–1590) vydal cechovní artikule koželuhům, potvrdil privilegia cechu kloboučníků. Při špitálu sv. Markéty nechal postavit místo původního kostelíku nový v majetku města.⁴⁷ Dalším velkopřevorem je Matouš Děpold z Lobkovic (1591–1621), byl nejspíše člověkem lidským, o čemž svědčí propuštění jistého Jana Myšky z poddanství, aby mohl provozovat své řemeslo. Jeho vláda spadá do nepříliš šťastného období válečných útrap. Roku 1619 Mansfeld vtrhl do Strakonice se svým vojskem a zpusťoval město i hrad. Pro velkopřevorství to byla těžká rána, neboť přišlo o většinu majetku.⁴⁸ Velkopřevor Vilém Vratislav z Mitrovic (1626–1637) za svědectví V. Slavaty a J. Liebštejnského z Kolovrat potvrdil Strakonickým privilegia, protože v r. 1626 město zachvátil obrovský požár a měšťané přišli o své statky.⁴⁹ V důsledku třicetileté války a požáru přišly Strakonice o většinu obyvatelstva, z původních 222 měšťanů zůstalo pouhých

---

⁴³ JEŽEK, E. O starých privilegiích města Strakonice. In : *Strakonicko. Vlastivědný a národopisný sborník šumavského podhůří* : Ročník II. Číslo 1. s. 16.

⁴⁴ BEČVÁŘ, K. Pohled do minulosti. In : *Z minulosti do přítomnosti strakonického pivovarnictví 1649-1974 : 325 let trvání pivovaru Strakonice*. s. 13.

⁴⁵ KOTLÁROVÁ, Simona. Sedm set let působení maltézských rytířů v Strakonících. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 1, kapitoly z historie*. s. 57.

⁴⁶ Tamt. s. 58.

⁴⁷ Tamt. s. 58.

⁴⁸ KOTLÁROVÁ, Simona. Sedm set let působení maltézských rytířů v Strakonících. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 1, kapitoly z historie*. s. 58.

⁴⁹ SOKA Strakonice, AM Strakonice, Orig. perg. 61x40 cm, 3 pečeti, karton 1, sign. I/14, I.č. 16.

46 starousedlíků a přišlo 36 přistěhovalců.⁵⁰ Za Vilémovy vlády však došlo k omezení várečného práva, nejspíše v důsledku rekatolizace. To udává jeho vyjádření v privilegii z r. 1636, kde obnovuje práva Strakonických, protože již všichni přešli na katolickou víru.⁵¹ Zároveň si stanovuje podmínku, že hradní pivo bude dodáváno do čtyř krčem ve městě, tato podmínka měla platnost pouze za Vilémova života.⁵²

Velkopřevor Rudolf Colloredo z Wallsee (1637-1657) přiznal znovu Strakonickým všechna dřívější privilegia. Roku 1645 osvobozuje město od válečných daní a povoluje měšťanům vystavovat pivo v okolních obcích.⁵³ Za to mohl, jako jeho předchůdci, ve čtyřech krčmách vystavovat své pivo.⁵⁴ Po třicetileté válce postupně velkopřevorové ztrácejí o Strakonice zájem a úřadují z Prahy. Následuje řada sporů mezi městem a převory, jedná se především o platnost již vydaných privilegií a uznání poddanosti strakonických měšťanů. V roce 1701 odmítají měšťané velkopřevorovi poslušnost. Nakonec v tomto sporu Strakoničtí vyhrávají. Této situaci napomohlo především to, že velkopřevorství sídlilo od roku 1694 v Praze.⁵⁵ Strakoničtí měšťané se tedy začali více prosazovat. I přes četné spory velkopřevorové ve Strakonících dále působili. Hradní kostel se například za Ferdinanda L. Dubského z Třebomyslic (1714–1721) dočkal opravy a získal tak barokní vzhled. Hrad přestal vyhovovat k pobytu. Na soutoku Otavy a Volyňky ve Strakonících tedy Ferdinand nechal zbudovat nový palác, který sloužil k návštěvním pobytům velkopřevora.⁵⁶ Také potvrzuje městu stará privilegia a cechy. Například řezníkům zpřísňuje opatření proti konkurenci, nařizuje jim uvádět správné ceny masa, dodržovat řád při

---

⁵⁰ KOTLÁROVÁ, Simona. Sedm set let působení maltézských rytířů v Strakonících. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 1, kapitoly z historie*. s. 59.

⁵¹ KREMMER, V.V. Vývoj strakonického pivovarnictví. In : *Výběr z prací členů Historického kroužku při Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích*. s. 132.

⁵² JÁKL, P. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska II. díl Jižní Čechy*. s. 579.

⁵³ KOTLÁROVÁ, Simona. Sedm set let působení maltézských rytířů v Strakonících. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 1, kapitoly z historie*. s. 59.

⁵⁴ BEČVÁŘ, K. Pohled do minulosti. In : *Z minulosti do přítomnosti strakonického pivovarnictví 1649-1974 : 325 let trvání pivovaru Strakonice*. s. 15.

⁵⁵ KOTLÁROVÁ, Simona. Sedm set let působení maltézských rytířů v Strakonících. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 1, kapitoly z historie*. s. 60.

⁵⁶ Tamt. s. 61.

porážení dobytka a dbát, aby maso bylo nezávadné.⁵⁷ Počátkem 18. stol přišla ze strany velkopřevorství snaha o industrializaci města, aby byla vyřešena otázka chudoby obyvatelstva. Velkopřevor Václav J. Čejka z Olbramovic položil základní kámen pro pozdější výrobu fezů ve Strakonících, neboť si všiml kvality zboží zdejších punčochářů. Pozval tedy do Strakoníc barvíře ze Švýcar, aby je naučil barvit punčochy stálou červenou barvou.⁵⁸ Maltézský řád měl odjakživa blízko k podpoře špitálů a roku 1789 zřizuje ve Strakonících v Bezděkovské ulici vlastní špitál sv. Jana Křtitele. V jižní části Strakoníc zvané Podsrp v letech 1771–72 proběhla výstavba barokního poutního kostela zasvěceného panně Marii Sedmibolestné (Podsrpenské).⁵⁹ V tomto kostele se pak na počátku 2. sv. války seznámil MUDr. Hradecký s místním farářem a zrodila se myšlenka na založení odbojové skupiny. Roku 1780 se i kostel sv. Markéty, u dnešního Palackého náměstí, dočkal nové fasády, štítu a goticky klenutá okna byla přestavěna a obměněna za jednoduché tvary.⁶⁰ V roce 1792 dostává město od velkopřevora Michaela F. z Althanu finanční prostředky na vystavění hlavní školy⁶¹ spolu s preparandou.⁶²

V 19. Století se v důsledku tehdejších válek maltézský řád zavazuje k sanitní pomoci na bitevních polích. Je založeno několik lazaretů a vypraveny sanitní vlaky. V jejich vagonech byly židovské, protestantské a evangelické modlitební knížky, karty, šachy, cigaretové špičky, světová literatura v různých jazycích (italština, srbština, illyrština), apod.⁶³ V těchto sanitních vlacích sloužilo i mnoho Strakonických.⁶⁴ Ty samé služby pak poskytoval řád i v 1. sv. válce, v seznamech dobrovolníků však již tentokrát není uveden nikdo ze Strakoníc.⁶⁵

---

⁵⁷ KOTLÁROVÁ, Simona. Sedm set let působení maltézských rytířů v Strakonících. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 1, kapitoly z historie*. s. 62.

⁵⁸ Tamt. s. 62.

⁵⁹ Tamt. s. 63.

⁶⁰ KREMER. V.V., Kostel sv. Markéty v Strakonících. In : *Výběr z prací členů historického klubu při jihočeském muzeu v Českých Budějovicích*. s. 31.

⁶¹ KOTLÁROVÁ, Simona. Sedm set let působení maltézských rytířů v Strakonících. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 1, kapitoly z historie*. s. 65.

⁶² Přípravka pro budoucí učitele.

⁶³ SOA Třeboň, fond Velkostatek Strakonice, kart.250, sign. VIII-F-1, l.č. 1510.

⁶⁴ KOTLÁROVÁ, Simona. Sedm set let působení maltézských rytířů v Strakonících. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 1, kapitoly z historie*. s. 69.

⁶⁵ Tamt. s. 69.

Po vzniku Československé republiky sláva řádu na Strakonicku začala upadat. Nová vláda ČSR na jednání v březnu 1923 utvořila recepci pro styk s úřady ČSR. V tomto roce započalo oceňovací řízení k předání velkostatku Strakonice, které bylo dokončeno až po roce.⁶⁶ Po té byl na velkostatku ustanoven správce a bylo možné si jej pronajmout k různým účelům. Nová republika znamená pro Maltézský řád po 700 letech působení na Strakonicku konec. Roku 1928 nastupuje na místo administrátora do rozpadajícího se konventu Antonín Voráček. V této době ještě sanitní vlaky řádu poskytovaly pomoc, v r. 1922 výnos MNO nařídil jejich rozpuštění. Voráček se snažil ve stopách svého předchůdce Mergla prosadit opravu kostela sv. Markéty. Řád již po dlouhou dobu neměl děkana. Nakonec se Voráček stal r. 1935 děkanem sám. Působil i jako profesor a gymnazista a přispěl k založení spolku Zvon. Jeho činnost na strakonické faře končí rokem 1950.⁶⁷ Posledním řádovým členem na Strakonicku byl kaplan děkana A. Voráčka, Josef Lukáš, který umírá v roce 1986.

2.2 Rozvoj průmyslu na Strakonicku

Za počátek průmyslu ve Strakonících se dá považovat starobylé pivovarnictví, které zde má kořeny od středověku, měšťanský pivovar byl založen v r. 1649. Významným rokem pro strakonické právovárečníky se stal rok 1866, kdy odstoupili od dosavadních pachtů a pivovar přešli do přímé správy. Zde nastal přelomový bod, neboť panský pivovar začal upadat a měšťanskému se dařilo čím dál lépe.⁶⁸

Díky rozrůstání závodu postupně budova pivovaru se sladovnou č.p. 47 přestala vyhovovat. Předseda právovárečného měšťanstva p. Kulhánek tedy zahájil hledání vhodného místa pro výstavbu nového pivovaru. Nakonec byl zakoupen od manželů Voříškových pozemek na břehu řeky Otavy a vybrán

---

⁶⁶ KOTLÁROVÁ, Simona. Sedm set let působení maltézských rytířů v Strakonících. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 1, kapitoly z historie*. s. 69.

⁶⁷ Tamt. s. 71.

⁶⁸ JÁKL, P. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska II. díl Jižní Čechy*. s. 586.

stavitel Žinkovský pro zbudování novostavby pivovaru.⁶⁹ Terén byl značně obtížný, místo tvořila v podstatě skála, která musela být rozlámána. V letech 1873 – 1874 na břehu Otavy vyrostl nový parostrojní pivovar a z původního pivovaru v domě č.p. 47 byla zřízena sladovna. Novou budovu tvořila varna, spilka a 4 sklepy.⁷⁰ Financování stavby bylo zajištěno bankovní půjčkou, přičemž jako ručitelé se zavázali někteří členové výboru.⁷¹

Výroba piva stále vzrůstala, v roce 1881 pivovar dvojnásobně zvýšil proti roku 1840 výstavu piva, vyprodukováno bylo 14 000 hektolitrů. Následně byly v letech 1883 – 1884 zbudovány nové tři sklepy a roku 1900 další tři sklepy pro strakonický ležák, náklady činily 42 000 zlatých. Rozvoz piva byl zajištěn potahy se dvěma páry koní, každodenně a v neděli pouze dopoledne. Toto omezení udávala vyhláška města z roku 1903.⁷²

Počátkem 20. století dostal pivovar oprávnění k provozování hostinské, hotelové a výčepnické živnosti. Postupně se pivovar dopracoval k provozu 28 hostinců. Významným pro měšťanský pivovar byl rok 1909, došlo totiž ke zrušení zámeckého pivovaru, čímž odpadla velká staletá konkurence.⁷³

Mezi prvními také vznikly průmysly mlynářský a fezárenský. Novým poválečným průmyslem byl zbrojařský⁷⁴, který sehraje později významnou roli v odboji za 2. sv. války.

V roce 1811 se u nás začaly poprvé vydávat papírové peníze, čímž došlo k jejich znehodnocení. Oproti původním zlatým a stříbrným měly o jednu pětinu menší hodnotu. Pouze dobře finančně zajištění jedinci si udrželi standard, obyčejní lidé byli však ekonomicky na dně. Nejspíše i díky tomuto krachu se

---

⁶⁹ HRABAL, Jaroslav. Měšťanský pivovar v Strakonících. In : *Strakonice: propagace a adresář*. s. 75.

⁷⁰ Tamtéž. s. 75.

⁷¹ Tamt. s.75.

⁷² BEČVÁŘ, K. Pohled do minulosti. In : *Z minulosti do přítomnosti strakonického pivovarnictví 1649-1974 : 325 let trvání pivovaru Strakonice*. s. 21.

⁷³ V roce 2011 společnost změnila název na DUDÁK – Měšťanský pivovar Strakonice, a.s. V současné době je jediným akcionářem společnosti Město Strakonice, které má ve svém vlastnictví 627 ks kmenových akcií na jméno v listinné podobě, ve jmenovité hodnotě 100 000,- Kč, 180 ks kmenových akcií na jméno v listinné podobě, ve jmenovité hodnotě 1 000,- Kč a 1 ks kmenové akcie na jméno v listinné podobě ve jmenovité hodnotě 62 120 000,- Kč (viz. Výroční zpráva 2011. DUDÁK - Měšťanský pivovar Strakonice, a.s. s.4.)

⁷⁴ HÁLOVÁ, Jelena. Kroky městem mezi dvěma válkami. In : *Strakonice vlastivědný sborník, díl 3, kapitoly ze života města*. s. 139.

začaly tvořit podmínky pro první manufaktury.⁷⁵ Dne 12. června 1818 založil Žid Wolf Fürth firmu na výrobu čepic a fezů. Maltézské velkopřevorské panství jim udělilo toho roku živnostenské oprávnění. Tento den se dá považovat za počátek průmyslové výroby fezů ve Strakonících. V tom samém roce zakládají podobnou živnost také bratři M. a W. Weillové a ve Vídni Carlo Volpini. Tato trojice se později stává členy akciové společnosti továren na fezy.⁷⁶ Židovští majitelé manufaktur v té době směli vykonávat svou činnost pouze ve vyhrazeném ghettu. To se rozkládalo nad řekou Volyňkou na místě, kde stál obchodní dům Otava (dnes OC Maxim). Ve skutečnosti jejich podnikání sahalo daleko za hranice ghetta. Údajně díky podvodným smlouvám o koupi různých provozoven křesťanských majitelů zřizovali Židé v těchto budovách dílny, barevny a sušárny svého zboží. Křesťanští mistři měli často finanční potíže a Židé je zaměstnávali, pak snadno nastala situace, že jejich zařízení přešlo do majetku židovských podnikatelů.⁷⁷ Samozřejmě na úřad chodilo mnoho stížností na tyto židovské praktiky, vývoj však nemohli zastavit. Na strakonické fezárenské továrně byla postupně závislá většina obchodníků z okolí. Dokonce i F. a J. Vlachovi, kteří založili fezárenskou manufakturu v sousedním městě Písku. Ti brali vlnu na úvěr od židovských podnikatelů ze Strakonic a ani peněžní půjčky nebyly výjimkou. Později své dluhy nemohli splácet a tak r. 1820 dal majitel strakonické továrny L. Fürth písecké bratry Vlachovi k soudu. Jednalo se o 356 zlatých, dlužníci však namítali, že jde o 256 zlatých. Tento spor nakonec vyvrcholil zabavením části majetku bratří Vlachů a v r. 1824 Vlachovi zaplatili vzrostlý dluh ve výši 963 zlatých.⁷⁸ Strakonická výroba fezů probíhala na strojích, provoz se skládal z různých fází přípravy vlny, jednalo se o třídění, čechrání, mykání a pletení, z čehož vznikly kusy zhruba čtvercového tvaru, ty se pak sešily do tvaru čepice. Pak následovala valcha a narážení fezů na formu tvaru palice, poté barvení, žehlení a našití klasického modrého střapce.⁷⁹ Konkurencí se pro Fürtha stal zakladatel další strakonické továrny na

---

⁷⁵ CVRČEK, J.Z. *Strakonice město-lidé-osudy*. s. 240.

⁷⁶ Nové Fezko-cesta k prosperitě. Buletin pro vnitřní potřebu Fezko a.s., 1999. s. 1.

⁷⁷ CVRČEK, J.Z. *Strakonice Město-lidé-osudy*. s. 240.

⁷⁸ Tamt. s. 242.

⁷⁹ Tamtéž. s. 243.

fezy roku 1832. Jmenoval se Izrael Stein a byl punčochářským mistrem. Díky konkurenčnímu boji začaly klesat prodejní ceny, následně výnosy a následkem toho i mzdy pracovníků, které už ani před tím nebyly zrovna vysoké.

Podnikání mimo hranice ghetta bylo oficiálně zlegalizováno roku 1846 výslovným povolením císaře.⁸⁰ Fezy se postupně proslavily po celém světě. V roce 1896 byly ve Strakonících čtyři továrny na fezy a dvě továrny na stávkové zboží, které dohromady zaměstnávaly více než 500 mužů a 1000 žen.⁸¹ Konkurenční boj mezi továrnami po několikaletém vyjednávání vedl ke spojení sil. Vídeňská úvěrová banka koupila od strakonických továrníků výrobní podniky a r. 1899 vznikla Akciová společnost rakouských továren na fezy. Po první světové válce a vzniku Československé republiky se vídeňské sídlo přesunulo do Strakonice. Moderní historie Fezka⁸² však začíná až po druhé světové válce.⁸³

Po první světové válce se v roce 1919 ke strakonickému průmyslu připojila Jihočeská zbrojovka s.r.o. Jejím zakladatelem byl strakonický stavitel Josef Bubla, který ji zakládá jako továrnu na ruční zbraně. Začátky nebyly snadné, jelikož nikdo ze zaměstnanců neměl zkušenosti se sériovou výrobou zbraní.⁸⁴ Zbrojovka brzy začala spolupracovat se závodem Hubertus ve Vejpřtech, tato továrna sloužila pro armádní účely. Postupně však byla odtud zbrojní výroba převedena do Strakonice a došlo ke spojení společností.⁸⁵ Následkem toho se v roce 1922 společnost přetransformovala na Česká Zbrojovka, a.s. v Praze, továrna Strakonice. V průběhu třicátých let se výroba úspěšně rozběhla i díky pracovníkům ze škodových závodů v Plzni. Kromě kulometů LK 28 a LK 30 začala továrna vyrábět i různé stroje pro textilky či sérii speciálních kleští pro

---

⁸⁰ CVRČEK, J.Z. *Strakonice Město-lidé-osudy*. s. 244.

⁸¹ Nové Fezko cesta k prosperitě, bulletin pro vnitřní potřebu Fezko a.s. s. 2.

⁸² V současné době je oficiální název společnosti JOHNSON CONTROLS FABRICS STRAKONICE a.s., zabývá se výrobou potahů sedadel, hlavových či loketních opěrek a gumotextilních koberečků a distribucí potahů sedadel, hlavových či loketních opěrek a gumotextilních koberečků.

⁸³ Nové Fezko cesta k prosperitě, bulletin pro vnitřní potřebu Fezko a.s. s. 3.

⁸⁴ PŘIBÁŇ, Milan. Od A do Z o motocyklech, tříkolkách a skútrech ČZ. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 2, kapitoly ze společenského života*. s. 207.

⁸⁵ Tamtéž. s. 207.

indickou železnici.⁸⁶ Ke konci třicátých let měla Zbrojovka přibližně 700 zaměstnanců. Výroba se neustále rozšiřovala. Ve spolupráci s firmou Moric Andlt v továrnách Zbrojovky vzniklo první jízdní kolo značky Rapide. Hned poté začíná zbrojovka vyrábět a montovat vlastní dámská i pánská kola pod značkou ČZ. Rok 1932 byl pak základem pro pozdější výrobu motocyklů. Toho roku byla totiž zahájena výroba motokola ČZ 76 m3. Tohoto kola bylo vyprodukováno zhruba 500 kusů.⁸⁷ Rok po té 1933 již započal vývoj motocyklu ČZ 250 cm3, na výrobu si však kvůli technickým problémům musel ještě pár let počkat. Zatím se ve zbrojovce vyráběl motocykl ČZ 175, který byl postupně vylepšován. V polovině čtyřicátých let byl sortiment výrobků zbrojovky velmi široký. Od různých typů motocyklů (např. ČZ 250, 3550, 500) přes motokola až po nové vzory pistolí pušek či kulometů, a to i leteckých.⁸⁸ Bylo jasné, že po vyhlášení protektorátu bude Zbrojovka ve výrobě využita především k válečné podpoře Němců. Zároveň se však stala i centrem jedné z odbojových skupin a s dalšími spolupracovala.

---

⁸⁶ PŘIBÁŇ, Milan. Od A do Z o motocyklech, tříkolkách a skútrech ČZ. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 2, kapitoly ze společenského života*. s. 208.

⁸⁷ Tamtéž. s. 208.

⁸⁸ Tamt. s. 211.

3 OBDOBÍ PROTEKTORÁTU ČECHY A MORAVA

3.1 Politická situace – vznik protektorátu

Období v letech 1939 – 1940 se neslo v duchu násilí, nesvobody a změn ve všech oblastech života. Mnichovský verdikt ze září 1938 zpečetil osud všech Čechů. Následující události znamenaly pro náš národ potlačování národní hrdosti a vlastenectví, život plný zákazů a omezení.

Několik dní před vyhlášením Protektorátu Čechy a Morava bylo prosyceno nejistotou. Ani informace z Berlína, které se ráno 15. března 1939 dostaly do Prahy, nenastínily, co bude dál. Ministerský předseda Beran uvažoval o demisi vlády, bez prezidenta Háchy však nemohla být ihned přijata.⁸⁹

Sociální demokrat Nečas, který byl zároveň členem odbojové skupiny Politické ústředí, řekl 15. března v rozhlasu, aby se český národ zamyslel nad svou budoucností, že je nutné překonat bolest a hlavně ničím politickou situaci nezhoršovat. Pokud s Němci nebudeme spolupracovat, nepřežijeme.⁹⁰ Feierabend, který byl tehdy ministrem zemědělství v Beranově vládě, vyprávěl rozhovor z 16. března s gen. Eliášem. Podle něj musel Hácha prožívat velké sebezapření a stres při podpisu v Berlíně. Eliáš také mínil, že jak prezident, tak i národ byli v této situaci bezbranní. Vojáci chtěli svou vlast bránit, konečné rozhodnutí však nezáleželo na nich, ale na politicích.⁹¹ Šéfredaktor Halík zastával názor, že zřízením protektorátu poskytne Říše ochranu našim lidem. Němci tím pádem budou zasahovat co nejméně a germanizaci určitě neplánují. J. Kliment měl téměř stejný názor, svou teorii zakládal na historii. Je to přeci jako v době Svaté říše římské, Čechy i Morava byly součástí německého prostoru, je tedy přirozené, že se k němu znovu připojí.⁹²

Základy německé okupační politiky se tvořily z 15. na 16. března na Pražském hradě.⁹³ Hitler dorazil na hrad již 15. března večer, aby určil novou

---

⁸⁹ GEBHART, J.; KUKLÍK, J. *Velké dějiny zemí Koruny české XV.a*, s. 200.

⁹⁰ GEBHART, J.; KUKLÍK, J. *Velké dějiny zemí Koruny české XV.a*, s. 202.

⁹¹ Tamtéž. s. 200-202.

⁹² Tamt. s. 202.

⁹³ Tamt. s. 204.

státoprávní podobu naší země. Naoko byl ještě stále udržován mír, takže Němci museli hodně přemýšlet jakým způsobem Čechy a Moravu k Říši připoutat. Návrhů bylo mnoho, konečnou koncepci vypracovala skupina říšských ministrů spolu s vysokými ministerskými úředníky. Vše bylo pod Hitlerovým dohledem, sám poté dopsal úvodní preambuli a 16. března 1939 byl hotový vůdcův výnos zveřejněn, vytvoření Protektorátu Čechy a Morava bylo dokonáno.⁹⁴

Německá strana při tvoření nové protektorátní vlády neměla zájem vzbudit boje o moc a došla proto k rychlému rozhodnutí, že nevhodnější partneři pro ně budou Beranova vláda a Hácha, tato varianta dávala větší jistotu, že v zemi zůstane klid. Důležitý byl i fakt, že okupace proběhla poprvé v neněmecké zemi a v míru.⁹⁵

Večer 16. března 1939 pronesl prezident Hácha projev s otiskem naznačené koncepce. Bylo jasné, že podnikne kroky k sjednocení národa. Hácha již 17. března svolal představitele ČNV v čele s Gajdou a nařídil rozpuštění všech politických útvarů.⁹⁶

Kolem budování nového politického hnutí bylo mnoho diskusí, nakonec Háchu ovlivnil Beran a Hampl, souhlasili s nástupem některých nových tváří a zároveň chtěli zachovat i několik lidí s politickými zkušenostmi a politickou minulostí. O názvu rozhodl sám Hácha, vzniklo tedy Národní souručenství (NS), které se tak stalo jedinou politickou stranou v protektorátu.⁹⁷

3.2 Průběh okupace na Strakonicku

Celá tato část je popsána na základě několika kronik, doplněná o vydané paměti, jedná se tedy pouze o český pohled na věc v daném regionu.

Ve Strakonících se šeptalo o vzniku protektorátu již 14. března 1939, když došlo k odtržení Slovenska. Brzy ráno 15. března rádio hlásilo, že německé vojsko táhne do Čech a na Moravu. Lidé chodili po ulicích plni zoufalství

---

⁹⁴ GEBHART, J.; KUKLÍK, J., *Velké dějiny země Koruny české XV.a*, s. 177-178.

⁹⁵ Tamtéž. s. 204.

⁹⁶ Tamt. s. 206.

⁹⁷ Tamt. s. 207.

a obav. Už od toho rána strakoničtí nakupovali zásoby, hlavně mýdlo, neboť jim 1. světová válka dala určité zkušenosti s nedostatky.⁹⁸

Po poledni 15. března přijel do Strakonic ubytovací oddíl německého vojska.

O vpádu vojsk do města vědělo málo lidí, toho dne bylo velmi špatné počasí a kvůli vánici téměř nikdo nevycházel a nešlo se ani do zaměstnání.

Velitel německého vojska šel ještě téhož dne na radnici v doprovodu 40 mužů, aby oznámil svrchovanost Říše. Také si Němci okamžitě vyžádali místnost k úřadování. Vojsko muselo být ubytováno v tělocvičně měšťanské školy a do průjezdu bylo postaveno dělo, jehož hlaveň mířila do ulice.⁹⁹

Správa města musela neprodleně vyvěsit plakáty s jasnými nařízeními:

- jízda vpravo
- odevzdání zbraní všech druhů
- zákaz veřejných schůzí
- zákaz hromadného nákupu životních potřeb
- přijímání německých peněz v poměru 10 korun za 1 marku
- ochotné vycházení vojsku vstříc
- zákaz pobytu obyvatelstva mimo dům po deváté hodině večer
- uzavírání hostinců o osmé hodině večerní¹⁰⁰

Lidé začali hromadně odevzdávat zbraně i náboje, báli se přísných trestů. Již 16. března do Strakonic vpadlo vojsko v plné sestavě 3000 mužů, nastal problém s ubytováním, takže Němci obsadili školy. Ty na to samozřejmě nebyly připraveny. Už druhý den nato nebyli žáci ani učitelé vpuštěni do obsazených škol, nemohli si ani vzít věci, které tam nechali. Přestalo se tedy tímto dnem vyučovat.¹⁰¹

Nacisté také 16. března rozjíždějí akci „Gitter“, jednalo se o pozatýkání většiny registrovaných členů KSČ a jiných „nepřátel“ Říše.¹⁰²

---

⁹⁸ KOTLÁROVÁ, S. *Obecní kronika Strakonic : 1916–1946*. s. 287.

⁹⁹ KOTLÁROVÁ, S. *Obecní kronika Strakonic : 1916–1946*. s. 287–288.

¹⁰⁰ Tamtéž. s. 288.

¹⁰¹ Tamt. s. 288.

¹⁰² ŘÍHOVÁ, I. *Strakonice 1938-1945*. s. 3.

Před úřední budovy byla rozestavěna těžká výzbroj a na střechách některých budov umístěny strojní pušky. Na věži Rumpálu vztyčili německý prapor na znamení moci. V dalších dnech část vojska táhla na město Písek za doprovodu bubnů a vřeštění píšťal. Němci v obchodech nakupovali vše, co jim přišlo pod ruku. Při nákupu neměli žádné problémy s penězi díky pro ně velmi výhodnému kurzu, např. za 1 říšskou marku dostali 40 rohlíků. Skoupili kupříkladu všechno máslo, takže na místní obyvatele se nedostalo.

Krátký čas po příchodu vojska přijely 3 německé zásobovací vozy s jídlem pro chudé obyvatelstvo.¹⁰³ Na druhé straně pět poštovních autobusů každý den odváželo kvalitní české zboží do Bavor. Rozdávání jídla Němci brzy ustalo, ale nikomu nechybělo.

Úřadování se stalo německým a vyhlášky musely být německo-české. Toto vojsko zde zůstalo až do 5. dubna 1939, po jejich odchodu si lidé značně oddechli, měli stále strach, aby něco špatně neřekli či neudělali. Školy, kde bylo vojsko ubytováno, zůstaly značně poničeny.¹⁰⁴ Nejčastěji byly obsazeny obecné školy, které se před válkou jmenovaly Masarykovy, v těchto školách kromě vojska občas bydleli i uprchlíci z obsazených území spojenci.¹⁰⁵

Brzy po 15. březnu 1939 se ve Strakonících usídlilo vedení strany NSDAP. Později krajské vedení obsadilo celý přední trakt zámku, jelikož potřebovalo místo pro gestapo. Spolu s gestapem přišli i tzv. ordněři, ti nebyli moc oblíbení, většinou to byli sudetští Němci. Jejich hlavní úkol spočíval ve vyvolávání nenávisti proti Čechům.¹⁰⁶

Nové vojsko dorazilo 10. listopadu 1939, čítalo asi 700 mužů a opět se ubytovalo v některých školách, vyučování muselo být zkráceno jen na půl dne a děti chodily jen do nezabraných škol. Ve městě byl tou dobou i malý oddíl SS, samozřejmě vzbuzoval v lidech nemalé obavy.¹⁰⁷

Válečná doba byla jako stvořená pro různé epidemie. Už v počátcích protektorátu rokem 1940 se na Strakonicku rozmohlo mnoho infekčních chorob.

---

¹⁰³ KOTLÁROVÁ, S. *Obecní kronika Strakonice : 1916–1946*. s. 289.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 290.

¹⁰⁵ CVRČEK, J. Z. *Strakonice : lidé-město-osudy*. s. 377.

¹⁰⁶ KOTLÁROVÁ, S. *Obecní kronika Strakonice : 1916-1946*. s. 290.

¹⁰⁷ Tamt. s. 290-291.

Především břišní tyfus či tuberkulóza. Pak také tzv. „blaťácká horečka, která se projevovala vysokými horečkami, bolestmi hlavy a občas i nervovými příznaky. Blaťácká se jí říkalo proto, že se poprvé vyskytla v jihočeských Blatech. Mikroorganismus, který toto onemocnění způsoboval, přenášely hlavně myši. Záškrt byl také velice běžný, především u dětí. Většina těchto chorob byla závažná a vyžadovala hospitalizaci v nemocnici. Pobyt v nemocnici však stál zprvu 25 a později 35 Kč. Lidé bez nemocenského pojištění, jako např. zemědělci, se snažili léčit sebe i své děti pomocí babských rad, což většinou skončilo tragicky. Při záškrtu se například vytíral krk petrolejem.

Ve velkém se vyskytovala také spála a dětská obrna, nebylo očkování ani antibiotika. Místy se objevoval i tetanus, strakonická nemocnice byla v jeho léčbě velmi úspěšná s 10% úmrtností, jinde to bylo až 30% úmrtnost.¹⁰⁸ Začátkem léta 1942 se objevilo několik případů žloutenky, která byla považována za zánět žlučových cest, nikdo ještě nevěděl, že jde o infekční onemocnění. To se zjistilo až o dva roky později.¹⁰⁹

Na Strakonicku žilo mnoho Židovských rodin, pro ty znamenal vznik protektorátu mnohem větší změny než pro neperzekuované obyvatelstvo. Přestože Židé tušili, že Hitlerova politika k nim nebude přátelská, většina z nich zůstala v Čechách. Pokud někdo z nich emigroval, byl vnímán téměř jako zrádce, což vyplývá například z dopisu Židovské náboženské obce, který poslala panu Rosenbergovi. Ten působil jako kantor na strakonickém gymnáziu, 15. září 1938 se však rozhodl emigrovat do Paříže, přestal tedy plnit své závazky k ŽNO, aniž by je dopředu informoval.¹¹⁰ ŽNO mu pak v říjnu toho roku zaslala dopis s následujícím obsahem.

„Opustil jste v době nejvážnější, kdy byla vlast v největším nebezpečí a kdy bylo vaší povinností sdílet osud s ostatním obyvatelstvem, s nímž židovští občané s plnou loyality se stotožňovali a stotožňují, v době, kdy jste měl právě jako funkcionář náboženské obce na místě vytrvati, svémocně svoji

---

¹⁰⁸ CVRČEK, J. Z. *Mých devadesát let aneb pamatuji dva císaře a deset prezidentů*. s. 89-92.

¹⁰⁹ Tamtéž. s. 95.

¹¹⁰ SEKYRA, Pavel, [ed]. *Zmizelí a nalezení*.. s. 13.

*službu, a odebral jste se do ciziny, staraje se pouze o svoje osobní bezpečí. Tím jste se dopustil dle všeobecného názoru veškerého občanstva jak nežidovského, tak i židovského těžkého provinění a stal jste se v našem městě úplně nemožným. Ku všeobecnému přání zahájil jsem kroky ku zavedení disciplinárního řízení proti Vám za účelem vašeho propuštění.(...)*¹¹¹

Je tedy zřejmé, že Židé byli vlastenci a zachovávali k Čechům loajalitu. Přestože útek z republiky byl vnímán komunitou negativně, pokud se jednalo o legální přesídlení, snažilo se v roce 1939 mnoho Židů nejen ze Strakonicka o své vystěhování. To bohužel nebylo tak snadné. Židé neměli žádnou svou vlast, do které by se mohli vrátit. Izrael byl britskou kolonií a Británie vydala tzv. „Bílou knihu“, která udávala vpustit do Izraele pouhých 3000 Židů ročně.¹¹² Amerika, respektive Rooseveltova vláda, odmítla v roce 1938 20 000 židovských dětí s argumentem, že se ještě nevzpamatovali z krize. Kanada, Austrálie a jihoafrické státy měly zájem pouze o kvalifikované pracovníky v oblasti zemědělství, nechtěli přijímat obchodníky, duchovní či řemeslníky. Našly se země, které Židy přijímaly, např. Francie, Nizozemí a Dánsko, nemohly ale pojmout všechny.¹¹³ Dalším problémem byla nutnost zaplacení částky 11 000 korun za cestu. Takovou sumu mělo jen málo lidí.¹¹⁴

Útlak Židů měl Hitler ve svém politickém seznamu již od počátku svého nástupu k moci. Ihned po vzniku protektorátu tedy nacisté začali pracovat na separaci Židovského obyvatelstva. Vycházelo nespočetné množství vyhlášek a vládních nařízení k řešení židovské otázky. Rozkazem z března 1939 jsou četnické stanice povinny sepsat seznamy všech Židů, komunistů a německých emigrantů.¹¹⁵ Následně vyšel zákaz jakkoliv disponovat s Židovským majetkem, převzít jej mohl jen německý správce. Židé museli své finance a cennosti uložit

---

¹¹¹ SEKYRA, Pavel, [ed]. *Zmizelí a nalezení*. s . 13.

¹¹² SEKYRA, Pavel, [ed]. *Zmizelí a nalezení*. s. 15.

¹¹³ Tamt. s. 51.

¹¹⁴ Tamt. s. 15.

¹¹⁵ KOTLÁROVÁ, S. Strakoničtí Židé. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 1, kapitoly z historie*. s.119.

do bank a také sepsat majetek.¹¹⁶ Židovská náboženská obec tak brzy přišla o synagogu, neboť ji 10. listopadu 1939 musela předat městu Strakonice.¹¹⁷

Dne 1. července 1940 přišel všem obcím a městům dopis, který se týkal omezení židovských práv. Jeho obsah byl následující: „*Bylo zjištěno, že Židé se ve velkém počtu zúčastňují různých sportovních podniků, jako diváci což jest zcela nepřípustné.*“¹¹⁸ Dále je uloženo pořadatelům, aby přístup Židům zamezili. Pokud oznamují akci v tisku, musí tam být poznámka, že Židé nemají na podnik přístup. U všech vchodů na hřiště musí pořadatelé vyvěsit dvojjazyčné tabulky s nápisem „*Juden unzugänglich – Židům nepřístupno*“.¹¹⁹ Z kroniky reálného gymnázia je zřejmé, že 21. srpna 1940 byli vyloučeni ze škol židovští žáci.¹²⁰ Rokem 1940 bylo Židům také zakázáno vykonávat živnostenskou činnost, židovským lékařům byla zakázána praxe a byli vyloučeni z lékařské komory atd.¹²¹ Dne 13. 12. 1940 vyšla doplňující vyhláška, která zakazuje Židům změnu trvalého bydliště a i pouhé vzdálení se z místa bydliště bez výjimečného povolení v případech jako školní docházka, obchodní cesty, služební jízdy funkcionářů, dojíždění dělníků do práce, cesty na zotavenou, návštěvy lékaře a různá předvolání k úřadům.¹²² Další vyhláška z r. 1940 zakazuje Židům nakupovat v árijských obchodech mimo stanovenou dobu, a to od 10.30 do 12.00 a od 15.00 do 17.00. Dle vládního nařízení ze dne 24. dubna 1940 se Židé nesměli účastnit politického života. Nemohli být členy jakýchkoliv árijských spolků či korporací společenského, hospodářského a kulturního života. Měli povoleno členství pouze ve spolcích a korporacích určených přímo Židům.¹²³ Všechny spolky musely podat oznámení, že nemají za člena Žida, pokud by tak

---

¹¹⁶ KOTLÁROVÁ, S. Strakoničtí židé. In : *Vlastivědný sborník Strakonice 1 díl, kapitoly z historie*. s.119.

¹¹⁷ SOkA Strakonice, AM Strakonice, karton 224, sign. III 3-5, Předávací protokol ze dne 7.11. 1939, originál

¹¹⁸ SOkA Strakonice, AM Strakonice, fond Židovské záležitosti, karton 224, sign. III/5, I.č. 863.

¹¹⁹ Tamtéž.

¹²⁰ SOkA Strakonice, fond Státní reálné gymnázium Strakonice, kronika 2, 1940-1949, s.2.

¹²¹ SOkA Strakonice, AM Strakonice, fond Židovské záležitosti, karton 224, sign. III/5, I.č. 863.

¹²² Tamt.

¹²³ Tamt.

neučinily, hrozila pokuta 100 000 korun nebo až 6 měsíců vězení.¹²⁴ Přicházela další čím dál absurdnější nařízení, od roku 1941 nesměli Židé jezdit na kole, museli chodit jen postranními uličkami a vycházet z domu měli povoleno pouze od 8.00 do 20.00.¹²⁵ Od září 41 museli Židé nosit vlevo na prsou žlutou hvězdu s nápisem „Jude“. „V říjnu r. 1941 byly uzavřeny všechny synagogy a modlitebny.“¹²⁶ Němci se snažili zamezit kontaktu mezi Židy a „árijským obyvatelstvem“. Nebylo možné ani, aby se mezi sebou Židé a „áriji“ pozdravili na ulici, ačkoliv byli dlouholetými přáteli. Jak například vzpomíná J. Z. Cvrček, který nepřestal svého židovského známého zdravít, až za ním jednou dotyčný přišel a řekl mu ať ho raději nezdraví, že by mohli oba špatně dopadnout i s rodinami. Domluvili se tedy na pozdravu jen mrknutím. Židé nesměli samozřejmě ani do restaurací, majitel strakonické restaurace „U zeleného orla“ F. Tichý si však podal žádost, zda mohou jeho restauraci Židé navštěvovat. Žádost byla kupodivu schválena, ale za podmínky oddělení prostor restaurace na dvě části.¹²⁷

V roce 1942 proběhla ve Strakonících tzv. „árizace“, to znamenalo odvezení strakonických Židů do koncentračních táborů a zabavení jejich majetku. První transport vyjížděl ze Strakonice v listopadu. Ti Židé, kteří měli smíšená manželství, byli prozatím ušetřeni a jejich deportace se posunula až ke konci války.¹²⁸ Ti, kteří přežili, se dají spočítat na prstech. Co se týče kulturních památek, nezůstalo po Židech na Strakonicku téměř nic, synagoga byla v roce 1976 zbourána, ghetto zaniklo s novodobou výstavbou. Dochoval se pouze židovský hřbitov v lese v Holí u Strakonice. Zde můžeme vidět například náhrobky rodiny Fürthů, zakladatelů fezárenského průmyslu ve Strakonících.¹²⁹

Situace se v roce 1942 rapidně zhoršila po atentátu na Heydricha. Hitler zuřil a započalo pátrání po atentátnících. Ze Strakonice byli mezi prvními

¹²⁴ SOkA Strakonice, AM Strakonice, fond Židovské záležitosti, karton 224, sign. III/5, I.č. 863.

¹²⁵ KOTLÁROVÁ, S. Strakoničtí židé. In : *Vlastivědný sborník Strakonice 1 díl, kapitoly z historie*. s.121.

¹²⁶ Tamt. s.121.

¹²⁷ SEKYRA, Pavel, [ed]. *Zmizelí a nalezení*. s. 14.

¹²⁸ CVRČEK, J. Z. *Mých devadesát let aneb pamatuji dva císaře a deset prezidentů*. s. 96-97.

¹²⁹ KOTLÁROVÁ, S. Strakoničtí židé. In : *Vlastivědný sborník Strakonice 1 díl, kapitoly z historie*. s.122.

popraveni ze známých osobností: fotograf Ing. Jaroslav Fabinger a zubní lékař MUDr. Miloslav Rektořík. Přišli o život za údajné schvalování atentátu.¹³⁰ Toho roku se Němcům podařilo odhalit i některé odbojové skupiny. Obětí bylo na Strakonicku velmi mnoho, ať už to byli popravení odbojáři, oběti rasové nenávisti a perzekuce či náhodné civilní objekty.¹³¹ Každý den byla na červených vyhláškách jména popravených lidí. Všichni museli hlásit pobyt pod trestem zastřelení celé rodiny.¹³²

S rokem 1943 přišel obrat, každodenní hlášení o vítězném postupu Wehrmachtu nahradily zprávy o strategickém přeskupení armád a úhybných manévrech. Občas nad Strakonícemi přelétalo i dva tisíce amerických bombardérů najednou.¹³³

I v tomto roce ve Strakonících zatýkalo gestapo. Především členy odbojové skupiny Revolučního národního výboru na Strakonicku a ÚVODu.

Vojsko definitivně odešlo až v roce 1944. Na konci války byl v Živnostenské a v Masarykově obecní škole umístěn technický oddíl Luftwetterdienst. Tento oddíl byl přísně tajný a nikdo nevěděl, co se tam děje. Mezi lidmi se však brzy začalo proslýchat, že jde o výrobu součástek do létacích bomb typu V1 nebo V2. Tyto informace vyvolaly obavy z náletů na naše město. Oddíl Luftwetterdienst byl 5. května 1945 zajat. To, co po něm ve školách zbylo, dostali ke zkoumání do rukou vojenští znalci z Ameriky.¹³⁴ Jednalo se o montáž ultrakrátkovlnných sond k průzkumu meteorologických poměrů k letu balonem.¹³⁵

Ke konci války Strakonícemi otrásaly nálety spojeneckých letadel, Němci je pozorovali s hrůzou, ale naši lidé s nadějí na ukončení války. Četnost náletů se zvýšila především od března 1945, kdy se uskutečnily nálety i na Plzeň. Bylo odtud slyšet dunění a v noci nad Plzní svítila záře. Hloubkoví letci podnikali nálety především na lokomotivy, menší bomby byly shazovány i na dopravní

---

¹³⁰ CVRČEK, J. Z. *Mých devadesát let aneb pamatuji dva císaře a deset prezidentů*. s. 96.

¹³¹ MARČAL, J.; SAMEC, J.; SICHINGER, J. *Oběti fašistické okupace v okrese Strakonice*. s.35.

¹³² CVRČEK, J. Z. *Mých devadesát let aneb pamatuji dva císaře a deset prezidentů*. s. 94-95.

¹³³ Tamt. s. 98-99.

¹³⁴ KOTLÁROVÁ, S. *Obecní kronika Strakonice : 1916-1946*. s. 291-292.

¹³⁵ CVRČEK, J. Z. *Strakonice : lidé-město-osudy*. s. 377.

a železniční objekty, někdy při tom došlo k usmrcení i našich lidí.¹³⁶ Nejničivější nálet na strakonické nádraží byl podniknut 29. dubna 1945, byly zničeny vlaky, vytrhány koleje, topírna a hřbitovní zeď pobořeny, pomníky na hřbitově poničeny a kostelní střecha a okna rozbita. Tlak vzduchu poškodil i okna několika nejbližších domů. V osm hodin večer 3. května se konal poslední nálet na Českou zbrojovku, nejvíce to odnesla smaltovna. V té době v továrně nebyli žádní dělníci, bohužel se poblíž v příkopě schovali dva mladí hoši, kteří nálet nepřežili. Češi letcům tyto ztráty nemohli mít za zlé, neboť nálety přispěly k urychlení konce války.¹³⁷

V roce 1945 při odjezdu Němců došlo v tehdejší ulici Komenského již k naprosto zbytečné smrti několika mladíků, na Němce někdo vystřelil a oni odpověděli taktéž palbou, několik členů Nivy bylo zastřeleno. Dodnes je na tomto místě pomník, poté se ulice přejmenovala na 5. května.¹³⁸

V nejbližším okolí Strakonice se nachází mnoho vesnic. Nebylo možné je zahrnout všechny, ale pro lepší představu o každodenním životě v protektorátu jsem čerpala také z kroniky Pracejovic a Drachkova, tyto vesnice jsem vybrala, protože z těchto obcí pochází i dva z narátorů.

V Pracejovicích se lidé o okupaci dozvěděli z místního rozhlasu. Obyvatelé byli vyzváni k zachování pořádku a klidu. Lidé dostali strach o své úspory a začali hromadně vybírat peníze, to však zarazilo vyhlášení moratoria, které určovalo, že si lidé z vkladní knížky mohli vybrat maximálně 500 Kč týdně.¹³⁹ Později 29. září 1939 byly vydány potravinové lístky.

Rok 1939 přinesl pěkné teplé léto, ale o to krutější zimu. Bylo mnoho sněhu, který způsobil hodně škod v lesích, popraskalo velké množství krovů a popadalo několik střech. Silnice zapadaly a byla vyhlášena pracovní povinnost občanům od 18ti do 60ti let na odklizení sněhu ze silnic, závěje dosahovaly 1,5 m a místy i více. Kvůli kruté zimě také hladem uhynulo mnoho

---

¹³⁶ KOTLÁROVÁ, S. *Obecní kronika Strakonice : 1916-1946*. s. 311.

¹³⁷ Tamt. s. 311-312.

¹³⁸ CVRČEK, J. Z. *Mých devadesát let aneb pamatuji dva císaře a deset prezidentů*. s. 114.

¹³⁹ *Pamětní kniha obce Pracejovic*. s. 85.

zvěře v lesích. Mrazy měly i další následky, například nedostatek uhlí, aby rodina dostala palivo, musela vyplnit přihlášku na uhlí a tu odevzdat u konkrétního uhlíře.¹⁴⁰ Poptávka po všech druzích zboží rychle stoupla a s ní i ceny. Od září 1939 přišly do oběhu nové peníze, jednalo se o pětikoruny a koruny, na kterých bylo vytištěno „Protektorát Čechy a Morava“ a „Protektorat Böhmen und Mähren“. Netrvalo dlouho a byly zrušeny všechny židovské obchody s obuví, kůží a textilem. V důsledku zbrojení Říše začal být znát nedostatek železa a dalších kovů. Němci zřídili také sběrný máslo a sádla, kdy každý hospodář musel odvést půl kila máslo týdně z každé dojnice.¹⁴¹

Nacisté chtěli mít absolutní přehled o pobytu, pohybu a počtu obyvatel v obcích. Obcím a městům přišlo nařízení, že „cikáni“ musí mít trvalé bydliště. Ti, kteří dosud žádné bydliště neměli, zůstali příslušení té obci, ve které se zrovna v danou dobu nacházeli. To se obcím moc nelíbilo a tak si své hranice dobře hlídaly.¹⁴²

Obec Drachkov se nachází v těsné blízkosti Pracejovic, přesto se z pamětní knihy dají vyčíst další doplňující informace.

Jaro 1939 bylo velmi deštivé, kroupy zničily většinu úrody pšenice, žita, ječmene, ovsa i brambor. Touto dobou Anglie a Francie vypovídá Německu válku, což má za následek zastavení dovozu surovin ze zámořských států. Potravin bylo proto velice málo, Němci tedy zavedli nucené dodávky máslo a mléka, pokud někdo dělal domácí porážku, musel odvést do sběrný 4 kg sádla z vepře o váze 80 kg. Nařízení se vztahovala takřka na vše, bylo povinné semlít pšenici a žito, každý zemědělec mohl semlít pouze 21 kg na měsíc.¹⁴³

Obě kroniky se shodují, že zima z přelomu roků 1939 na 1940 byla velmi krutá, ještě před koncem roku 1939 vyšplhají ceny žita a ječmene na 140 Kč, pšenice 170 Kč, oves 115 Kč a brambory se pohybovaly mezi 45ti – 60ti Kč. Po novém roce mrazy ještě přitvrdily a teplota dosahuje až -32°, bylo zřejmé, že

---

¹⁴⁰ *Pamětní kniha obce Pracejovic*. s. 86-87.

¹⁴¹ *Pamětní kniha obce Pracejovic*. s. 87-88.

¹⁴² Tamt. s. 88.

¹⁴³ *Pamětní kniha obce Drachkov*. s. 21-22.

úroda bude ještě horší než před rokem. Němci zavedli odvod vajec, kdo měl slepice, musel odvádět 60 vajec ročně. Díky tuhé zimě téměř nebylo uhlí, takže se nevyučovalo, neboť nebylo čím ve školách zatopit.¹⁴⁴ Po této zimě přišly katastrofální následky, bylo zničeno přes polovinu lesů, ječmen už vůbec nebyl, vyhynulo mnoho zajíců a 99 % koroptví, odvody másla byly zvýšeny na 1 kg týdně z jedné krávy. Do Říše se posílala i značná část sena a slámy, takže pro náš dobytek nezbylo mnoho krmiva. Následující rok 1941 nebyl o nic přívětivější, následkem zimy opět vyhynuly koroptve a taktéž bažanti a zajíci. Naopak krysám a potkanům se dařilo dobře a tak protektorátní ministerstvo nařídilo jejich povinné trávení. Na celou akci dohlíželo četnictvo.¹⁴⁵

V kronice jsou uvedeny cen za některé potraviny v r. 1941, například telecí řízky stály 30 Kč, vepřová pečínka 24 Kč, hovězí roštěnka 26 Kč, vařená šunka 30 Kč, telecí plecko 25 Kč, škvařené sádlo 18 Kč, ½ l piva 2,50 Kč.¹⁴⁶

Každou středu do Drachkova jezdilo nákladní auto. Vybíraly se slepičí i kachní vejce po 14-ti korunách a dvaceti haléřích za jeden kilogram.

Na jaře také začal jezdit autobus pro zaměstnance strakonické zbrojovky, jeho trasa byla Strakonice, Drachkov, Kraselov, Vacov, Stachy. Nemohlo to dopadnout jinak než, že autobus jezdil hodně přeplněný. Během cesty si muselo několik lidí vždy pod kopcem vystoupit a dojít pěšky.

Zmínku v kronice nalezneme i o divadelním představení. V květnu se v Drachkově hrála veselohra v 3. jednání s názvem „Zavadilka vdává dceru“, kterou režíroval místní činoherník F. Hromádka. Toto představení si vydělalo velkou účastí návštěvníků 850 Kč.¹⁴⁷

Jak válka pokračovala, začaly se objevovat všelijaké nemoci, lidé byli podvyživení a oslabení, takže žaludeční choroby a záškrty na sebe nenechaly dlouho čekat. Devatenáct lidí muselo být dopraveno do okresní nemocnice, jedna místní dívka po krátké nemoci zemřela. Téhož roku obec musela odevzdat zvon z obecní kapličky, protože byl ze železa, které Němci potřebovali

---

¹⁴⁴ *Pamětní kniha obce Drachkov*. s. 22-24.

¹⁴⁵ Tamt. s. 25-26.

¹⁴⁶ Tamt. s. 26.

¹⁴⁷ *Pamětní kniha obce Drachkov*. s. 27-28.

k dalšímu zbrojení, tento zvon zde sloužil 143 let. Rok 1942, který se nesl v duchu nemocí a mnoha poprav, byl v obci vnímán jako velmi smutný.¹⁴⁸

Německý vliv stoupal, ve Strakonících byl zřízen kurz německého jazyka pro starosty obcí a jejich náměstky. Na všech veřejných budovách a v obchodech visely vývěsky s nápisy upozorňující, že kdo vstupuje, musí zdravít zdviženou pravicí.¹⁴⁹

V tomto roce přišlo nové nařízení, chlapci i dívky narozeni v r. 1924 museli jít pracovat do Říše, někteří do Německa, jiní do Rakouska. Ostatní mladí, kteří jsou doma, musí jít na výpomoc nebo na stálo do zemědělství. Zemědělství dostávalo jednu ránu za druhou, po tuhých zimách a nedostatku krmení přichází nemoci. U vepřů vypukla obrna, což zastavilo prodej i nákup, hovězí dobytek trpěl kulhankou či nemocemi kostí.¹⁵⁰

Na optimismu obyvatelstvu nepřidaly ani četné rekvizice, Němci při tom zatýkají mnoho chalupníků a rolníků, kteří se tak dostali do vězení či do koncentračních táborů. Na kontigent bylo v letech 1942 – 1943 z obce Drachkov odevzdáno celkem 34 telat, 42 kusů hovězího dobytka a 51 vepřů.¹⁵¹

Přichází rok 1945 a s ním další odvody mladých chlapců na opevňovací práce. Hlad, bída a nemoci dosahují nevyšší intenzity a v přímé úměrnosti roste i černý obchod. Přibývá náletů spojenců, sirény houkají každou chvíli a lidé se běžící schovávají, práce téměř stojí. Spolu s krásným květnovým počasím přišlo i osvobození, přijely americké tanky. Lidé je vítali s velikým nadšením. Německá armáda se začala odzbrojovat. Ve Strakonících u nádraží byl zřízen zajatecký tábor, který čítal 50 tisíc německých a maďarských zajatců.¹⁵²

---

¹⁴⁸ *Pamětní kniha obce Drachkov.* s. 28-29.

¹⁴⁹ *Tamt.* s. 29-30.

¹⁵⁰ *Pamětní kniha obce Drachkov.* s. 31.

¹⁵¹ *Tamt.* 30-32.

¹⁵² *Tamt.* s. 32-34.

3.3 Odboj na Strakonicku – významné osobnosti

Na Strakonicku působilo mnoho odbojových skupin. Zde připomenu alespoň některé z nich spolu s jejich zakladateli.

Velmi známou osobností je ve Strakonících MUDr. Karel Hradecký, který v době protektorátu pracoval jako primář interního oddělení ve Strakonících. Byl velmi charakterním člověkem a vlastencem, o čemž svědčí založení odbojové skupiny s názvem „Karel Strakonice“.¹⁵³ Tato skupina patřila pod organizaci ÚVOD (tj. Ústřední výbor odboje domácího), zřízenou již počátkem války na rozkaz prezidenta Beneše.¹⁵⁴ Hradecký byl přeložen z interního oddělení vojenské nemocnice v Praze do Strakonice 1. července 1939. Pro svou charakterní povahu a odborné vedení si jej všichni brzy oblíbili. Byl také věrným katolíkem, ale nikomu svou zbožnost nenutil.¹⁵⁵

Dne 2. července 1939 se konala na Podsrpu poutní slavnost, v té době byl podsrpenským farářem Msgre. Jan Timr. Doktor Karel Hradecký byl ten den pozván spolu s dalšími výpomocnými kněžími na oběd a od té doby často navštěvoval kostel i faru. Hradecký jako důstojník stále cítil hlubokou povinnost pomáhat vlasti a se svými novými přáteli často na toto téma hovořil. Vznikla tedy odbojová organizace „Karel Strakonice“, v jejímž čele stanul MUDr. Karel Hradecký, farář Josef Jílek z Katovic a okresní četnický velitel Felix Peřka. Po založení odbojové skupiny „Karel Strakonice“, která byla napojena na ilegální organizaci ÚVOD v Plzni, přijel z tohoto města za Hradeckým MUC Václav Rusý, zvaný Vašek. Přijel s žádostí o spolupráci tak, aby se ze Strakonické nemocnice stalo útočiště a výbrojní stanice pro parašutisty a další jiné osoby, které pronásledovalo gestapo.¹⁵⁶ Po této návštěvě začal primář hned jednat, svolal své spolupracovníky a kamarády, jimž naprosto důvěřoval, jednalo se o Jílka, Blesíka a Peřku. Všichni čtyři byli důstojníky československé armády a složili na vojně přísahu o obraně vlasti, kterou brali velmi vážně. Bylo jasné, že budou potřebovat další členy. Dohodli se tedy, že každý si sám opatří další

---

¹⁵³ POSPÍŠIL, Josef. *Vzpomínka na MUDr. Karla Hradeckého*. s. 5.

¹⁵⁴ POSPÍŠIL, Josef. *Vzpomínka na MUDr. Karla Hradeckého*. s. 5.

¹⁵⁵ Tamt. s. 5.

¹⁵⁶ Tamt. s. 6.

své důvěrné spolupracovníky, ale nikdy jim neprozradí jména ostatních členů.¹⁵⁷ Do odboje tedy byli postupně zapojeni i lidé mimo nemocnici. Jejich činnost zahrnovala obstarávání padělaných osobních dokladů či legitimací, shánění peněz, potravin, zbraní a také fungovali jako informační spojky mezi odbojáři, neboť písemný styk byl nemožný. Josef Jílek vystavoval pro odbojáře falešné křestní listy.¹⁵⁸ V červnu 1942 musel plzeňský odbojář JUDr. Vítěslav Dvořák, krycí jméno Čeněk Tábor, odvézt z Cerhovického pivovaru do Prahy vysílačku. Když stál před Národním divadlem, viděl naproti u kavárny Slavie člověka, který měl vysílačku převzít, v tu chvíli jej popadlo gestapo a násilím jej odvezli ve svém voze.¹⁵⁹ Ještě ten den večer přijelo gestapo zatýkat do Cerhovického pivovaru. Tato událost otřásla i skupinou Karla Hradeckého. Svolal tedy poradou, na které hovořil dosti rozčilený o nutnosti větší opatrnosti a že je lepší umřít než něco vyrazit, strakonická skupina nesmí být odhalena. Pro Hradeckého bylo vždy přednější obětování se pro jiné a vlast než jeho osoba. Další nevýhodou bylo, že byl do Prahy přeložen okresní velitel četnictva, věrný npor. čet. Felix Peřka. Pro skupiny byl takřka nepostradatelný, jako jediný znal všechny členy včetně krycích jmen a věděl kde je najít.¹⁶⁰ Následkem atentátu na Heydricha Němci zpřísnili veškeré kontroly, prohlídky a zaměřili se ještě více na vyhledávání odbojových skupin.

I přes veškerou opatrnost gestapo odhalilo skupinu ÚVOD a dne 3. Července 1942 pozatýkalo mnoho jejích členů, následovaly brutální a drastické výslechy, díky nimž se nacistům podařilo rozkrýt i skupiny napojené na ÚVOD a mezi nimi tedy i skupinu „Karel Strakonice“. Dne 5. Srpna 1942 přišel Hradecký za svým spoluodbojníkem Josefem Pospíšilem. Z jeho paměti se dozvídáme, že mu řekl: „*Janíku, teď jsem dostal obsílku, že o půl 11 hodině se mám dostavití na okresní úřad. Nevím, co mi chtějí, ale myslím, že je to ohledně přeložení tuberkulosního oddělení do Sušice. Už o to dlouho usiluji. Ještě se rychle oholím a půjdu. Pomodli se za mne a požehnej mi.*

---

¹⁵⁷ POSPÍŠIL, Josef. *Vzpomínka na MUDr. Karla Hradeckého*. s. 7.

¹⁵⁸ Tamt. s. 8.

¹⁵⁹ POSPÍŠIL, Josef. *Vzpomínka na MUDr. Karla Hradeckého*. s. 8.

¹⁶⁰ Tamt. s. 8.

*S Bohem.*¹⁶¹ Bylo to poslední rozloučení se skupinou i nemocnicí, jakmile došel primář k úřadu, zatkl ho gestapo. Poslali mu tu obsílku, protože si nedovolili zatknout ho přímo v nemocnici. Pak ho nějakou dobu vyslýchali a poté spoutaného odvezli k jeho bytu, kde udělali důkladnou prohlídku.¹⁶² Josef Pospíšil, který tou dobou ležel po operaci ve Strakonické nemocnici, si vzpomíná, že necelou půl hodinu po zatčení primáře přiběhla k němu do pokoje vyděšená sestřička se zprávou o zatčení Hradeckého a prohledávání jeho bytu. Pospíšil jako přítel a spolupracovník musel rychle reagovat. Poslal zdravotní sestru do primářovy kanceláře, aby vybrala všechny zásuvky s dokumenty a přinesla mu je. Během čtvrt hodiny byla kancelář vyklizena. Gestapo by tam našlo mnoho kompromitující korespondence, prázdné legitimace, šifrovaný seznam členů skupiny a jejich funkcí, stejně tak šifrovaný seznam spojek a odbojových pracovníků. Dále prázdné křestní listy, poznámky o spojkách či tužkou načrtnutá zpráva o zatýkání v Plzni. To vše bylo před očima Gestapa ukryto. Část v Pospíšilově pokoji a zbytek v temné komoře u rentgenu. Sotva tuto práci sestry dokončily, přijelo auto plné příslušníků Gestapa i se spoutaným primářem a ihned zamířili do kanceláře, kde samozřejmě nic nenašli. Nicméně Hradeckého nepropustili, již večer bylo jisté, že někdo skupinu zradil, neboť ještě téhož dne došlo i k zatčení faráře Josefa Jílka, kam šli najisto.¹⁶³ Felix Peřka, který byl v té době již nějaký čas převelený v Praze, se o zatčení Hradeckého dozvěděl od svého syna, který přijel do Prahy na kole zprávu předat. Vyžádal si tedy dovolenku a vrátil se do Strakonic, rozloučil se s manželkou a řekl jí, že raději zemře než, aby při mučení vyzradil další lidi ze skupiny. Svému slovu dostál, když se 9. srpna 1942 v neděli odpoledne zastřelil služební pistolí.¹⁶⁴

Zbylí členové skupiny si vytyčili nový cíl, a to osvobodit zatčené „bratry“

---

¹⁶¹ POSPÍŠIL, Josef. *Vzpomínka na MUDr. Karla Hradeckého*. s . 10.

¹⁶² POSPÍŠIL, Josef. *Vzpomínka na MUDr. Karla Hradeckého*. s. 10.

¹⁶³ Tamt. s.10.

¹⁶⁴ PEŘKA, F. *Vzpomínky na otce*. In : *Strakonicko v boji proti fašismu : Sborník vzpomínek a statí*. s.51.

z vězení.¹⁶⁵ Vedení akce se ujal Josef Pospíšil, do vězení se podařilo zatčeným propašovat zprávy. Na začátku bylo především nutné jim sdělit, že všechny stopy po nich jsou zahlazeny, tuto zprávu se podařilo Čestickému administrátoru panu Mikešovi zatčeným předat.¹⁶⁶ Karel Hradecký byl převezen do Plzeňské věznice Bory. Zde byl neustále vyslýchán až do 8. prosince 1942, kdy jej převezli do Berlína. Zde 3. března proběhl soud, který určil Hradeckému trest deseti let káznice v Keisheimu v Bavorsku. Krátce na to však přišel z vyšších míst rozkaz na obnovení procesu, ten se konal opět v Berlíně, tentokrát však odsoudil Karla Hradeckého k trestu smrti. Po celou dobu byl ve vězení duchovní oporou pro ostatní spoluvězně. Z jeho dopisů, které psal z vězení je poznat hluboké smíření a láska k Bohu. Bůh pro něj byl v tu dobu již jediným cílem. Byla sobota 4. září, když proběhl velký nálet na Berlín, omylem byla zasažena i věznice v Plözense a uvěznění mohli spatřit nebe. Říkalo se, že vězni využili zmatku a zabili jednoho německého dozorce. Himler v reakci na tyto události vydal přímý rozkaz k okamžité popravě všech. Karel Hradecký byl popraven 7. září 1943 kolem desáté hodiny večer.¹⁶⁷ V dopise spoluvězně podplukovníka Hlabhubera se dozvídáme více o posledních chvílích jeho života.

„Nás odsouzené k smrti bylo přes 250. Naše budova byla zasažena mnoha zásahy a hořela. Vzdušná mina nám otevřela cely. Spoutáni jsme utekli do sklepů. Tam jsem našel Karla s primářem plzeňské nemocnice Dr. Šimerem a jeho sekundářem Dr. Hlinkou. Šli jsme pak spolu až do jeho konce. Z nedostatku místa nás ubytovali společně. Tři dny nadějí – katovna zničena první bombou a spisy shořely. Dne 7. září 1943 to začalo. Himler prý pro zabití nějakého dozorce při poplachu rozhodl zavraždit nás všechny. V 7 hodin večer přihnali se napití dozorci a pak to šlo po patnácti každých deset minut. Karel šel z naší cely první asi v 10 hodin. Modlil se až do poslední chvíle, šel klidně,

---

¹⁶⁵ POSPÍŠIL, Josef. *Vzpomínka na MUDr. Karla Hradeckého*. s. 11.

¹⁶⁶ Tamt. s. 12.

¹⁶⁷ Tamt. s. 19.

hrdinně, jako hrdinně žil. Žádal nás: „Vyřídte pozdrav Strakonickým a....“ nedopověděl, dozorcí tomu zamezili.“¹⁶⁸

Farář Josef Jílek byl popraven v Brandenburgu na samém konci války 20. dubna 1945.¹⁶⁹

Po dalším rozsáhlém zatýkání členů ÚVODu a popravě K. Hradeckého byla skupina rozložena a zlikvidována.¹⁷⁰ Zbytek členů se ujal v jiných odbojových skupinách.¹⁷¹

Pro odbojovou činnost byla neméně důležitá i strakonická ČZ, zde v r. 1939 bývalý poručík čsl. Armády Alois Boltík začíná budovat odbojovou skupinu s názvem „Obrana národa“. Díky zapojení Zbrojovky do odboje byly skupiny zásobovány zbraněmi a střelivem. Poté, co Boltík utrpěl úraz, převzal vedení Obrany poručík F. Vlasatý. Roku 1943 však byl zatčen, takže vedení přebírá technický úředník Strakonické ČZ A. Sýkora a spolu s Boltíkem pracují na nové odbojové síti.¹⁷² Por. v z. A. Sýkora započal svou odbojovou činnost již s příchodem německých okupačních vojsk do Strakonice. Když 15. března zjistil co se děje, schoval ještě ten den odpoledne pod dřevěné schody vedle své kanceláře dva kulometry ČZ s podstavci a naplněnými pásovými zásobníky po 800 nábojích a tři lepenkové schránky po 300 nábojích, dále 15 pistolí a 300 nábojů.¹⁷³ Sýkora byl v červnu 1939 poslán se spolupracovníky Ing. Kostkou a Ing. Kalinou pod obchodní záminkou do Athén, pravým důvodem cesty bylo vyzbrojení a vyškolení řeckých vojenských mechaniků. Řecký odboj se jim však nepodařilo najít kvůli uzavření Čsl. vyslanectví.¹⁷⁴ Sýkora byl ve Zbrojovce na seznamu tzv. „destruktivních inteligentů“, takže se nevyhnul častým německým kontrolám kanceláře, přesto Němci nikdy nic zásadního nenašli. Sýkora měl vybudovanou svou síť odbojářů po celé Zbrojovce. Jeho spojky tvořili kamarádi

¹⁶⁸ POSPÍŠIL, Josef. *Vzpomínka na MUDr. Karla Hradeckého*. s. 23-24.

¹⁶⁹ PEŘKA, F. *Vzpomínky na otce*. In : *Strakonicko v boji proti fašismu : Sborník vzpomínek a statí*. s.51.

¹⁷⁰ ŘÍHOVÁ, I. *Strakonice 1938 – 1945*. s. 3.

¹⁷¹ Tamt. s. 12.

¹⁷² ŘÍHOVÁ, I. *Strakonice 1938 – 1945*. s. 3.

¹⁷³ Osobní vzpomínky pana Por. v z. Adolfa Sýkory, sepsané dne 7.12.1947, přepis uložen v knihovně Muzea středního Pootaví.s.1.

¹⁷⁴ Tamt.s.1.

a dobří známí. Tvrdou ranou pro odboj byl tlak vyvolaný smrtí protektora R. Heydricha. Mnoho odbojářů bylo pozatýkáno a někteří nevydrželi vězeňské mučení a vyzradili kolegy. Tak přišli o život i blízcí přátelé por. Sýkory, V. Raba a F. Kohout, kteří byli v r. 42 spolu s osmi dalšími zastřeleni. Sýkora unikl zastřelení pouze díky německému příkazu o výrobě nového revolveru, který si nechal r. 1935 patentovat a měl proto dohlížet na jeho výrobu. Této zbraně se mělo vyrobiť 20 000 ks denně a všichni Němci včetně Hitlerjugend a žen ji měli obdržet. Sýkora nenalezl jinou možnost sabotáže, než si dát vyoperovat slepé střevo, které měl samozřejmě naprosto v pořádku. Tímto se mu podařilo zdržet výrobu o 4 měsíce.¹⁷⁵ Když pak nastoupil zpět do práce, měl už přednost jiný úkol, a to výroba rychlopalného kanonu, takže na revolver vůbec nedošlo. V roce 1943 rozšířil odboj a začal spolupracovat s Edmondem Trachtou, který byl členem „Předvoje“. Právě jemu v r. 1944 pronesl ven pistole s náboji, které ukryl na počátku války. Když už nebylo možné po zpřísnění kontrol pronést cokoliv přes hlavní bránu, domluvili se s Trachtou na vynášení zbraní přes zadní plot. Vše muselo být dobře promyšleno, díky předem domluveným znamením a promyšlenému pohybu se dařilo zbraně vynášet.¹⁷⁶ Zbraně pak byly ukryté v Trachtově bytě. V září 1944 Gestapo v Praze odhalilo ústředí „Předvoje“. Trachta věděl, že bude pravděpodobně zatčen, představil, tedy por. Sýkorovi svého spolupracovníka por. Jana Suka, napojeného na ústředí organizace „Prokop Holý“, působící na Strakonicku.¹⁷⁷ Poručík Trachta spolu s por. Sukem byli však koncem ledna 1945 zatčeni a tak vedení „Předvoje“ přebíral A Sýkora. Trachta byl záhy 2. května 1945 popraven u Terezína. O názvu „Předvoj“ Sýkora ani jeho lidé nevěděli a řekla mu to až po květnovém povstání manželka popraveného E. Trachty.¹⁷⁸ Strakonický Předvoj měl své lidi i v úřadech, ti opatřili věci potřebné ke zhotovování falešných dokladů. Předvoj

---

¹⁷⁵ Osobní vzpomínky pana Por. v z. Adolfa Sýkory, sepsané dne 7.12.1947, přepis uložen v knihovně Muzea středního Pootaví.s. 2.

¹⁷⁶ Osobní vzpomínky pana Por. v z. Adolfa Sýkory, sepsané dne 7.12.1947, přepis uložen v knihovně Muzea středního Pootaví. s. 3.

¹⁷⁷ Tamt. s.4.

¹⁷⁸ Tamt. s.10.

má na kontě například zapálení vagonů s obilím, které se měly dostat do Německa, k této akci došlo 11. listopadu 1944.¹⁷⁹

Na konci roku 1944 také ve Strakonících působila ozbrojená partyzánská skupina odbojové organizace NIVA v čele s velitelem Rudolfem Chlupáčem. Ve svých vzpomínkách jmenuje některé spolubojovníky jako např. učitel V. Jílek, F. Kohout a F. Landa byli to dělníci ČZ, na další jména si R. Chlupáč nevzpomíná.¹⁸⁰ Tato skupina měla mnoho úkolů na trase Strakonice Volyně, patřilo mezi ně: zastavení zásobování německých vojsk pomocí jakýchkoliv destruktivních prostředků, znemožnění útěku a ústupu německých vojsk na jejich území a zamezení drancování naší země, přepadávání vojáků a jejich odzbrojování, sledování nacistů, sledování kolaborantů a zrádců národa, znemožnění jejich útěku do Německa, apod.¹⁸¹

Po většinové likvidaci „Předvoje“ nacisty se většina členů přidala právě k Nivě.¹⁸² Jejich heslo znělo „*Niva skáče přes zbraně*“.¹⁸³

Na Strakonicku kromě uvedených skupin působily i další odbojové organizace, např. Petiční výbor Věrní zůstaneme, jež založil předseda Zemského ústředí spolku učitelských jednot Josef Pešek.¹⁸⁴ Odbojových skupin tedy bylo mnoho a lidé v nich byli vzájemně propojeni. Nebylo výjimkou, že jeden člověk byl zároveň ve dvou i více skupinách zároveň. Skupiny mezi sebou spolupracovaly. Pokud došlo k odhalení některé z nich, pak členové, kteří unikli zatčení, okamžitě přešli k jiné skupině.

---

¹⁷⁹ ŘÍHOVÁ, I. Strakoničtí a druhá světová válka. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 1 : kapitoly z historie*. s. 215.

¹⁸⁰ CHLUPÁČ, R. O odbojové ilegální ozbrojené činnosti ve skupině NIVA ve Strakonících. In : *Strakonicko v boji proti fašismu*. s. 53.

¹⁸¹ CHLUPÁČ, R. O odbojové ilegální ozbrojené činnosti ve skupině NIVA ve Strakonících. In : *Strakonicko v boji proti fašismu*. s. 53.

¹⁸² CVRČEK, J. Z. *Strakonice : lidé-město-osudy*. s. 378.

¹⁸³ Osobní sdělení paní Lindaurové Zdeňky autorce, dne 23. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

¹⁸⁴ CVRČEK, J. Z. *Mých devadesát let aneb pamatuji dva císaře a deset prezidentů*. s. 97.

3.4 Kulturní a společenský život

Spolu s politickou situací měly na každodenní život vliv i další skutečnosti, které se vznikem protektorátu nastaly, především vývoj situace na frontách či udavačství. Tak, jak se měnila okupační politika, měnila se i mentalita národa. Dalo by se říci, že se okupační politika měnila podle nacistických představitelů, kteří jako Hitlerovy loutky určovali její směr.¹⁸⁵ Jiné bylo období tzv. vojenské správy, poté neurathovské, heydrichovské nebo frankovské. Střídavě převládal spíše psychický či fyzický teror, který byl hromadný i selektivní, nebo převažovalo politické přesvědčování typu zavádění „sociálních“ opatření a zavádění sociálních výhod, které byly přehnaně zveličené. Lidé samozřejmě na tuto okupační politiku museli reagovat. Byla to ale reakce pouze na to, jak se věci jeví, šlo často o fámy vypouštěné jak odbojem, tak Němci, které značně zkreslovaly skutečnost. Hitlerovy skutečné plány, jako např. tzv. „konečné řešení české otázky“, byly obyvatelstvu samozřejmě utajeny až do konce války.¹⁸⁶

Nástup Reinharda Hendricha znamenal velký zlom. Jeho půlroční útisk a následný atentát dostaly národ až na dno. Přišel strach z represí, které Heydrich nestihl dokončit, a to vedlo obyvatelstvo k projevům oddanosti Říši, ačkoliv byly vynucené.

Takovým projevem byla např. manifestace pro Říši 2. června 1942, kdy se sešlo 65 000 obyvatel a následovala přísaha věrnosti národní pospolitosti a Říši dne 3. července 1942 s účastí 200 tisíc lidí. Obě akce se konaly na Staroměstském náměstí v Praze, protiněmecký projev zde měl tehdejší ministr školství a lidové osvěty E. Moravec.¹⁸⁷

K určitému zmírnění došlo až díky Frankovi, samozřejmě nešlo o soucit s českým národem, ale bylo nutné, aby poměry v protektorátu byly normalizovány a hospodářská mobilizace byla plněna. Teror neustal, pouze se více soustředil na odbojové organizace. Díky těmto skutečnostem se stal běžný

---

¹⁸⁵ MARŠÁLEK, P. *Protektorát Čechy a Morava*. s. 139.

¹⁸⁶ Tamt. s. 139-140.

¹⁸⁷ Tamt. s. 145.

život v protektorátu o něco snesitelnější. I přesto, že byla válka, dařilo se všem vrstvám obyvatelstva celkem dobře. Inteligence, perzekuované skupiny a osoby s pevnými platy samozřejmě tvořily výjimku. V této době nebyl hladomor, ale ani dostatek. Pamětníkům první světové války se tato doba zdála lépe snesitelná, to ale neznamenal, že by se nenávist k Němcům zmenšila, spíše naopak.¹⁸⁸

Běžný každodenní život v protektorátu se u většiny obyvatelstva odehrával ve znamení nedostatku základních životních potřeb, důsledkem čehož vzrůstal směnný obchod, tzv. „načerno“. Na začátku války lidé začali hromadně vykupovat obchody a tak Němci rychle zareagovali a na podzim 1939 zavedli odběr na lístky. Na obyvatelstvo zároveň dopadaly regulace všeho druhu a strach, v průběhu války strach z restrikcí, ze zatčení či zastřelení za „nevhodné chování“. Ke konci války přišly zase obavy z toho, jak naši zemi zasáhne přechod fronty a bombardování spojenců.¹⁸⁹

V protektorátu se také žilo podle toho, k jaké člověk patřil skupině, v první řadě zda byl Němec nebo Čech, lišil se i život sedláků od dělníků apod., nejhorší postavení samozřejmě zastávaly perzekuované skupiny obyvatel, jako byli Židé či Romové.¹⁹⁰

Němci byli pochopitelně upřednostňováni a mnoho zákazů se na ně nevztahovalo, měli dobrá zaměstnání na vysokých postech a i jídla měli více, na druhou stranu se denně potýkali s nevraživostí a nenávistí Čechů. Češi byli lidmi tzv. druhého řádu, každý musel mít tzv. protektorátní příslušnost, to znamenalo v podstatě občanství, které dostali i lidé jiné než české národnosti, pokud se jednalo o československé státní občany. Díky tomuto občanství tato skupina nezůstala úplně bez práv. Ve srovnání s životem např. v Polsku se v protektorátu v každodenním životě žilo o něco lépe. Důvod tohoto poněkud „lepšího“ života v protektorátu byl čistě politický, jednak Německo Čechy potřebovalo především k výrobě zbraní a jiné techniky, a k dobru našemu národu přispělo i to, že Češi nebojovali otevřeně se zbraněmi v rukách. Ne, že

---

¹⁸⁸ MARŠÁLEK, P. *Protektorát Čechy a Morava*. s. 144-145.

¹⁸⁹ Tamt. s. 154.

¹⁹⁰ Tamt. s. 155.

by nechtěli, ale po mobilizaci byli naši vojáci posláni domů z politických důvodů.¹⁹¹ Češi se tedy začali soustředit na boj ve formě odboje. Lidé riskovali mnoho, i když schovali nepříhlášenou osobu nebo u sebe neměli doklady při kontrole.

Všechno, co Němci udělali, bylo pečlivě a zjištěně promyšleno, pokud podporovali kinematografii, šlo pouze o německou propagandu, pracovní výkon byl za heydrichiády zvyšován např. vyšším přidělem potravin, rozvojem sportovních aktivit se Němci snažili náš národ odpolitizovat. Vždy šlo o to samé, totálně zbavit obyvatele vlastenectví, národního uvědomění a zabránit jakémukoliv válečnému odporu vůči Říši.¹⁹²

Změny probíhaly ve všech oblastech života, velmi značně bylo proměněno například školství. Učitelé se museli velice rychle přizpůsobit novému režimu. Ve školách se musela výchova dětí ubírat k úctě a loajalitě k vůdci i celé Říši. Všechna výtvarná díla neslučující se s novou politikou a státoprávním uspořádáním vyjevující boj s Němci nebo legionářské scény, stejně jako portréty prezidenta Beneše, musela být ihned odstraněna. Židovští učitelé museli ze škol odejít. Žáci neárijského původu, kteří se hlásili r. 1939 do škol, byli přijímáni pouze ze 4%. Již ve školním roce 1940–1941 muselo školy opustit devět tisíc židovských žáků. Později Židé nesměli studovat vůbec.¹⁹³

Ze škol muselo být odstraněno vše, co připomínalo Československo. Korekce se týkala jak vyučovacích předmětů, tak i učebnic. Od roku 1941 se například přestala vyučovat občanská výchova na obecných a měšťanských školách. Učebnice byly zkoumány stránku po stránce a nevyhovující byly vyřazeny, jednalo se především o učebnice dějepisu, zeměpisu, češtiny i němčiny. Dále muselo dojít k přeškolení středoškolských profesorů biologie, dějepisu a zeměpisu. Ti měli podle nacistů největší vliv na mládež. Značně byla zasažena také výuka české literatury. Některá díla byla zakázána, jiná stačilo poupravit začerněním nebo přepsáním nevyhovujícího textu, např. v Máchově Máji větu „Vůdce zhynul“ musela nahradit věta „Pán náš zhynul“ apod. Musely

---

¹⁹¹ MARŠÁLEK, P. *Protektorát Čechy a Morava*. s. 157.

¹⁹² Tamt. s. 158-159.

¹⁹³ DOLEŽAL, J. *Česká kultura za protektorátu školství, písemnictví, kinematografie*. s. 43-44.

být odstraněny i nevhodné školní pomůcky, kupříkladu mapy, kde byla vidět hranice ČSR.¹⁹⁴

Pro nacisty byla nejpřednější výuka němčiny, učitelé museli absolvovat mnoho kurzů a školení. Výuka ostatních předmětů byla upravena v souladu s novým státoprávním uspořádáním. Především dějepis, kdy pojetí dějin F. Palackého bylo naprosto odmítnuto.¹⁹⁵

Protektorátní školy prošly změnami strukturními i v náplni výuky. Nacisté spatřovali jejich úlohu především v převýchově žáků tak, aby si uvědomili, že patříme do politického a hospodářského společenství s Němci.¹⁹⁶

Neméně důležitou oblastí, kterou nacisté sledovali, byla kinematografie. Němci spatřovali ve filmu účinný prostředek působení na širokou masu lidí.¹⁹⁷ Film byl samozřejmě podřízen značné cenzuře. Mezi prvními zakázanými filmy v roce 1939 byly například „Třetí rota“, „Jánošík“ a „Hej rup!“ (M. Frič, 1934), „Jízdní hlídka“, „Na obzoru plachta bílá“, „Křižník Potěmkin“, dokumenty o T. G. Masarykovi, filmové týdeníky „Aktuality“ či dokumenty o československé armádě.¹⁹⁸

Některé filmy, kde se nacházely nepřipustné dialogy nebo scény, byly pouze upraveny a tyto scény z nich vystřiženy. Jednalo se např. o filmy „Škola základ života“ (M. Frič, 1938) či „Anděl s minulostí“ (H. C. Potter, 1938). Dále se nesměly objevovat ve filmových týdenících záběry např. E. Beneše, K. Krofty, M. Hodži, oslavy 1. máje apod.¹⁹⁹

Filmový poradní sbor také nepřipouštěl filmy, ve kterých hráli Židé nebo se na nich jakkoliv jinak podíleli. Bylo vyřazeno mnoho děl, mezi lety 1939–1941 to činilo celkem 1 709 všech možných filmů. Zákazy se netýkaly jen českých filmů, ale i zahraničních, mnoha amerických, francouzských či anglických.

---

¹⁹⁴ DOLEŽAL, J. *Česká kultura za protektorátu školství, písemnictví, kinematografie*. s. 66-67.

¹⁹⁵ Tamt. s. 70-71.

¹⁹⁶ Tamtéž. s. 72.

¹⁹⁷ DOLEŽAL, J. *Česká kultura za protektorátu školství, písemnictví, kinematografie*. s. 171.

¹⁹⁸ Tamt. s. 191-192.

¹⁹⁹ Tamt. s. 192.

Od září 1939 se staly běžnou součástí programu filmové týdeníky, původních jedenáct týdeníků bylo nacisty zredukováno na pouhé dva, které fungovaly jako prostředek německé propagandy.²⁰⁰

Tím, jak se zvyšovala cenzura a zakazovalo se více a více filmů, došlo ve větších městech k jejich nedostatku. Německá produkce totiž neplnila výrobu tak, jak si předpověděla a z plánovaných 300 – 400 filmů ročně vyprodukovala pouze slabých 100 filmů, a to ještě 80% z nich nebylo vhodných pro protektorátní kina.²⁰¹ Tento nedostatek tedy nacisté museli kompenzovat dovozem zahraničních filmů či schválením filmů se starším datem výroby. Program byl rozšířen o dovoz filmů italských, švédských, dánských či maďarských, později i francouzských. V protektorátních kinech a i v zahraničí se objevily filmy jako např. „Krok do tmy“ a „Eva tropí hlouposti“ (M. Frič, 1939), „Kouzelný dům“ (O. Vávra¹, 1939), „Minulost Jany Kosinové“ (J.A.Holman 1940), „Preludium“ a „Noční motýl“ (F. Čáp 1941), „Ferda Mravenec“, (Hermína Týrlová, 1944) a další.²⁰² Vývozem těchto filmů i do zahraničí Němci nechtěli podpořit českou produkci, šlo pouze o obchodní záležitost a řešení problému nedostatku filmů na programu.

Cílem nacistů bylo značně omezit českou kinematografii, ne-li ji úplně zničit. Německá produkce byla upřednostňována i díky distribuční komisi, která vznikla v roce 1940 a určovala jaké filmy budou promítány a kdy. Například obce s jedním kinem musely zařadit do programu dvě neděle v měsíci německý film a obce a města s více kiny minimálně každou neděli jeden německý film.²⁰³

Nacisté měli bezpečný dohled nad celou českou kinematografií, a přestože usilovali o nahrazení české kinematografie německou, český film naštěstí nikdy nezaničil. Film byl pro nacisty velmi důležitý. Jeho působením totiž měl být náš národ jaksí odpolitizován a jeho prostřednictvím měla být šířena „říšská myšlenka“, což byly jedny z nejdůležitějších úkolů, které si nacisté uložili.²⁰⁴

---

²⁰⁰ DOLEŽAL, J. *Česká kultura za protektorátu školství, písemnictví, kinematografie*. s. 192-197.

²⁰¹ Tamt. s. 197.

²⁰² Tamt. s. 198.

²⁰³ Tamt. s. 198-199.

²⁰⁴ Tamt. s. 228.

3.4.1 Kulturní a společenský život na Strakonicku

Na Strakonicku stejně jako po celé zemi již před válkou fungovalo mnoho spolků. Některé byly za protektorátu zrušeny, jiným se podařilo si alespoň částečně svou činnost zachovat.

Strakonicko bylo již od dávných dob bohaté na dobré muzikanty. Pověsti o strakonických dudácích se šíří od 15. století.²⁰⁵ Strakonický rodák F. L. Čelakovský (1799–1852) ve svém díle „Mudrosloví národu slovanského“ uvádí spojení „Strakonické dudy“ či „Strakoničtí dudáci“ jako všeobecně známá. Celosvětově proslulý je také příběh strakonického dudáka Švandy v Tylově hře „Strakonický dudák aneb Hody divých žen“ (1847).²⁰⁶ Dudácká muzika byla jednou z mála, která působila i za protektorátu. V roce 1939 vznikla malá dudácká kapela, předchůdkyně pozdější „Dudácké muziky Jiřího Malkovského“. V letech 1942 – 43 byla rozšířena a působila pod názvem „Strakonická dudácká kapela“.²⁰⁷ Během let protektorátu se podařilo zorganizovat několik zájezdů, kdy strakoničtí dudáci s folklorními písněmi navštívili Březnici, Čimelice, Písek, Mirovice a Volyni. V červnu 1944 byla kapela dokonce pozvána k účinkování v pražském rozhlase.²⁰⁸ Těsně po osvobození 16. června 1945 pak „Strakonická dudácká kapela“ hrála na strakonickém náměstí prezidentu dr. E. Benešovi a v červenci předvedla své umění i generálu J. G. Pattonovi na strakonickém letišti V Lipkách.²⁰⁹ Dudácká tradice po válce nezanikla a těší se ve Strakonících stále velké oblibě. Každé dva roky se zde koná Mezinárodní dudácký festival, jehož první ročník proběhl 9. – 10. září 1967. Heslo festivalu zní „Písni a tancem za mír a přátelství mezi národy“.²¹⁰

Mezi nejznámější spolky patří samozřejmě také „Sokol“, který vznikl 16. února 1862 jako „Pražská tělocvičná jednota“. Ta měla sokola jako svůj znak, a proto zanedlouho změnila název na „Sokol Pražský“. Ve Strakonících se

---

²⁰⁵ REŽNÝ, J. S prácheňským souborem cestou necestou od tradice k dnešku. In : *Strakonice vlastivědný sborník. 2. díl, kapitoly ze společenského života.* s. 315.

²⁰⁶ REŽNÝ, J., VESELÁ, I. *Mezinárodní dudácké festivaly Strakonice.* s. 4.

²⁰⁷ REŽNÝ, J. S prácheňským souborem cestou necestou od tradice k dnešku. In : *Strakonice vlastivědný sborník. 2. díl, kapitoly ze společenského života.* s. 318.

²⁰⁸ Tamt. s. 319.

²⁰⁹ Tamt. s. 319.

²¹⁰ SOUKUP, L. *Mezinárodní dudácké festivaly Strakonice.* s. 1.

o založení Sokola postarali učitelé E. Rybička a J. Formánek dne 5. července 1868.²¹¹ S rokem 1938 již bylo znát předválečné napětí. Když se 2. - 6. července 1938 konal slet členstva, kterého se účastnilo 72 žen a 105 mužů, Německo si touto dobou již nárokovalo značnou část našeho území. Z tohoto důvodu byla v květnu stejného roku vyhlášena částečná mobilizace.²¹² Koncem října se zapojilo i 82 členů strakonického Sokola, kteří hlídali trať. Těsně po vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava proběhlo zatýkání několika členů Sokola a legionářů. Nedošlo však zatím k rozpuštění jednoty, takže se cvičilo dál, i když ve ztížených podmínkách. Ještě koncem května 1939 se uskutečnil dvoudenní zájezd dorostenců do Lán a na Křivoklát. Téhož roku v září byl zatčen br. PhMr. Oldřich Macháček, starosta „Strakonické jednoty“, po nějaké době byl propuštěn. I když zatím většinu zatčených propustili, na jednotlivce to mělo dokonalý zastrašující efekt. Jak například vzpomíná Zdeněk Cvrček: *„Moje sestra Marie byla zanícenou sokolkou a cvičitelkou Sokola. Při jednom z předjarních cvičení dětí v Sokolovně někdo vyvěsil na vrata leták s protiněmeckým textem. Sestru odvezlo gestapo na okresní úřad a několik hodin ji vyslýchalo. Přišla vyděšená, nechtěla o tom mluvit ani doma, že jí to zakázali.“*²¹³

V roce 1940 přišlo nařízení, že Sokolovna musí být předána do rukou německé vojenské správy. Restaurace v Sokolovně byla uzavřena a kino přesunuto do prostorů hotelu Nový svět na dnešním Velkém náměstí. Nacistům byl Sokol trnem v oku a tak netrvalo dlouho a 12. dubna 1941 bylo vydáno nařízení, kterým byla Česká sokolská obec rozpuštěna. Veškerý majetek samozřejmě propadl Říši. V noci na 8. října 41 proběhlo zatýkání předních členů České obce sokolské a žup. Ze strakonické jednoty se to týkalo několika desítek členů Sokola, devatenáct z nich, mužů i žen, bylo umučeno nacisty ve vězení. Ostatní zatčení, kteří měli o něco větší štěstí, sice přežili koncentrační

---

²¹¹ KUBÍČEK, L. Tělocvičná jednota Sokol Strakonice. In : *Strakonice vlastivědný sborník. 2. díl, kapitoly ze společenského života.* s. 31.

²¹² Tamt. s. 39.

²¹³ CVRČEK, J.Z. *Mých devadesát let aneb Pamatuji dva císaře a deset prezidentů.* s. 86.

tábory, ale s těžkými zdravotními i psychickými následky.²¹⁴ Brzy po válce se však Sokol začal po celé zemi pomalu obnovovat, ve Strakonících dnes existuje pod názvem Tělocvičná jednota Sokol Strakonice. Na Strakonicku již od roku 1920 také působí skautský Junák.²¹⁵ Po vypuknutí 2. světové války se ve Strakonickém Junáku změnilo vedení. Činnost Junáka se po vzniku protektorátu na ne příliš vysoké úrovni udržela do 28. října 1940, kdy říšský protektor K. H. Frank vydal dekret o jeho rozpuštění. Mnoho skautů se tedy zapojilo do protiněmeckého odboje.²¹⁶ Ve Strakonících to byl například již zmíněný Edmond Trachta. Ve skupině Trachty byli bývalí členové družiny Orů F. Vojta, M. Knoll, J. Vlažný, J. a V. Vojtovi. Skauti pomáhali také při strakonickém povstání dne 5. května 1945, byli začleněni do skupiny NIVA jako spojky a také jako hlídky na nádraží. Někteří tuto činnost zaplatili životem.²¹⁷

Vznik protektorátu měl celkově negativní dopad na všechny spolky a nevyhnulo se mu ani ochotnické divadlo. Strakoničtí ochotníci museli ihned vyřadit ze svého repertoáru veškeré hry českých autorů, jako byl např. Jirásek či Karel Čapek. Veškeré texty plánovaných her musely být předloženy čtrnáct dní dopředu k cenzuře, úředníci pak kontrolovali dodržování obsahu her přímo při představení.²¹⁸ Mnoho spolků bylo tvořeno příznivci různých politických stran. Němci jich mnoho zakázali, potřebovali získat nad divadlem veškerou kontrolu, neboť skrz divadlo a kino se daly ovládat masy. Herci nepatřící k žádné z perzekuovaných skupin hráli dále, nemohli však být členy více spolků jako dříve, ale pouze jednoho. Mezi ochotnické spolky patřil také divadelní odbor Sokola, těsně před jeho rozpuštěním r. 41 hrál např. „Výlet pana Broučka do měsíce“, „Jiný vzduch“ (režie Pondělíček), „Maryša“, „Srdce na uzdě“,

---

²¹⁴ KUBÍČEK, L. Tělocvičná jednota Sokol Strakonice. In : *Strakonice vlastivědný sborník. 2. díl, kapitoly ze společenského života.* s. 39.

²¹⁵ TREYBAL, M. Junák-svaz skautů a skautek ČR středisko Švanda Dudák Strakonice. In : *Strakonice vlastivědný sborník. 2. díl, kapitoly ze společenského života.* s. 51.

²¹⁶ Tamt. s. 61.

²¹⁷ TREYBAL, M. Junák-svaz skautů a skautek ČR středisko Švanda Dudák Strakonice. In : *Strakonice vlastivědný sborník. 2. díl, kapitoly ze společenského života.* s. 62.

²¹⁸ HANKOVEC, M. Dějiny ochotnického divadla ve Strakonících. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 2, kapitoly ze společenského života.* s. 258.

„Palackého třída 27“, „Červený mlýn“ a různá loutková představení pro děti.²¹⁹ V protektorátu se udržel pouze divadelní odbor Dělnické tělocvičné jednoty, který hrál hlavně operety nebo komedie. Jeho repertoár plnily hry jako např. „Kolína, Kolína“, „Madlenka z Kovárny“ – opereta, „Tulácké dobrodružství“, „U panského dvora“, „Čechy krásné Čechy mé“ v režii J. Lejska, apod. (1940), v roce 1941 to byly hry „Kuřátka“, „Z českých mlýnů“, r. 1942 „Tulácká krev“, „Dědictví“, „Hvězda veletrhu“, r. 1943 „Bártova pomsta“, roku 1944 např. „Modrý démant“.²²⁰ Během války působily i jiné kulturně-sociální spolky, patřila mezi ně Podpůrná jednota Karel Havlíček Borovský s hrami „Tulák“, „Ona všechno ví“, „Šťastní otcové“, „Schůze věřitelů“, aj. Dalším spolkem byla Okresní péče o mládež, která spolu se spolkem Ochrana matek a dětí uvedla „Vzbouření ústavu šlechticů“ (1942).²²¹ Zapojili se i Hasiči Předních Ptákovíc²²², Dieceze svazu Katolické charity či Sdružení k povznesení venkova. V protektorátu se podařilo zachovat činnost i dramatickému odboru Jednoty kovoprůmyslového dělnictva (před r. 1939 známý jako divadelní odbor kovopracovníků). Své hry zkoušeli, kde to bylo možné, většinou v bytech samotný členů souboru. Uvedli mnoho her, např. „Kašpárek měl velkou túru, přelstil ducha Čárymůru“, „Čtverák Hastrman“, „Zavadilka vdává dceru“, „Tulácké dobrodružství“, „Příklady táhnou“, apod.²²³

Do divadelní činnosti se zapojil také Divadelní odbor podnikové tělovýchovy České zbrojovky s operetou Líbánky komtesy Lucky a zaměstnanci továren na fezy s hrou „Kamarádi“ (1942) a loutkovým divadlem. Divadelní ochotnickou činnost dělala i mládež a děti. Roku 1943 zřídili Němci Kuratorium pro výchovu mládeže od deseti do osmnácti let, aby byla mládež správně ideologicky vychovávána. Ve Strakonících kuratorium nebylo oblíbené díky masovému vnitřnímu odporu Čechů. V roce 1943 uvedlo hru „Spáč“ a r. 1944 „Velký mág“ a „Vinnitou“. Cenzura byla v protektorátu velice přísná, přesto se podařilo

---

²¹⁹ HANKOVEC, M. Dějiny ochotnického divadla ve Strakonících. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 2, kapitoly ze společenského života*. s. 259.

²²⁰ Tamt. s.259.

²²¹ Tamt. s. 260.

²²² Část Strakoníc.

²²³ HANKOVEC, M. Dějiny ochotnického divadla ve Strakonících. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 2., kapitoly ze společenského života*. s. 260.

nalézt mnoho her, které Němci nepovažovali za nebezpečné. Docházelo však i k určitým paradoxům, například, když cenzura nepovolila hru s názvem „Náci pro legraci“, ale hra s názvem „Náš Nácek pro legraci“ kupodivu prošla.²²⁴

Veřejné akce a oslavy se výrazně omezily. Nové vznikaly jen v souvislosti s Protektorátem. Například se každoročně konaly oslavy zřízení Protektorátu Čechy a Morava, kdo byl pozván, musel se zúčastnit nebo musel mít dobrou omluvu, jako například nemoc potvrzenou od lékaře. Oslavy byly důkladně připraveny, Němcům šlo především o ukázání velikosti Říše a Hitlera, šlo o politickou agitaci ve velkém rozsahu. K oslavám město muselo vydat vyhlášku s přesnými pokyny pro obyvatele, např. bylo nutno vyvěsit říšské a protektorátní vlajky dle všeobecných předpisů o vlajkování. Židům však bylo vyvěšování protektorátních i říšských vlajek přísně zakázáno.²²⁵

Němci tvrdě potlačili jakékoliv oslavy, které by připomínaly svobodu českého národa. Vždy, když se blížilo jakékoliv nepohodlné datum, jako např. narozeniny bývalého prezidenta E. Beneše, zesilovali nacisté strážce, aby zabránili možným vzpourám.²²⁶

3.5 Každodenní život na Strakonicku – interpretace rozhovorů

S výběrem jsem začala v okruhu mých známých. Byli to pamětníci z mé rodné obce Drachkova a sousední obce Pracejovice. Vedením rozhovorů nejprve s pamětníky, které znám od dětství a oni mě také, se mi podařilo překonat prvotní obavu a ostych. Poté jsem navštívila domov pro seniory v Lidické ulici ve Strakonících, kde mi sestry ochotně daly typy na několik pamětníků protektorátu a doplnila tak počet narátorů, potřebný pro tento výzkum. Všichni byli velice milí, ochotní a přístupní vyprávění, někdy vyjádřili obavy z nahrávání, ale když jsem pečlivě vysvětlila, o co se jedná, tak svolili.

---

²²⁴ HANKOVEC, M. Dějiny ochotnického divadla ve Strakonících. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 2., kapitoly ze společenského života*. s. 261.

²²⁵ SOkA Strakonice, AM Strakonice, fond Zemědělství, průmysl: slavnosti, oslavy, karton 246, sign. VI/8, I.č. 934.

²²⁶ Tamt.

Rozhovory jsem nahrávala na diktafon, kvalita nahrávek je velmi dobrá. Pořídila jsem celkem 7 záznamů o různé délce, nejkratší záznam trvá tři čtvrtě hodiny a nejdelší hodinu a půl. Rozhovory byly přepsány dle hlasových záznamů, ale z důvodu jejich obsáhlosti nejsou přiloženy k práci. Přepisy spolu s nahrávkami jsou uloženy v mém osobním archivu.

3.5.1 Veřejný život

Příchod okupačních vojsk do Strakonice byl narátory, vyjma dětí žijících na venkově, vnímán velice negativně. Pocity beznaděje se střídaly s nenávisť.²²⁷ Narátor Jan Hozman vzpomíná, na příchod okupačních vojsk.

„[...] Tehdy jsem jezdil do Strakonice do práce, a když nás tady Němci okupovali, tak padal sníh, Němci tady obsadili celý Strakonice. Na náměstí stála hlídka s bodákama a na náměstí tam, jak je na tom hořejším, to byla myslím škola, tak tam se ubytovala německá armáda. [...] Temno nad Čechami. [...]“²²⁸

Jak je patrné z kroniky Strakonice, byli zde němečtí vojáci v průběhu války několikrát ubytováni po různých školách a vždy tu určitou dobu pobýli. Do okolních vesnic Němci nechodili, takže tamní obyvatelé se s nimi nemuseli setkat vůbec, pokud nenavštívili z nějakého důvodu město (např. za prací či na trh se surovinami).

Češi se z ničeho nic stali občany „druhého řádu“ ve vlastní zemi, Němcům a jejich vojákům se dle Hitlerova výnosu muselo vycházet vstříc. Když člověk potkal na ulici pochodující vojáky, musel zastavit a pokud měl klobouk, tak ho sundat. Kdyby tak neučinil, vojáci by ho zbili do krve.²²⁹ Ve Strakonicih byli i Hitlerjungend, ti dávali ostatním najevo svou nadřazenost při každé příležitosti. Narátor M. Náhlík vzpomíná na školní praxi, kterou měli společně v jedné budově s Hitlerjungend. *„[...]Bylo první patro, tam byly těžký stroje, pak jsme*

---

²²⁷ Osobní sdělení pana Hozmana Jana autorce, dne 25. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²²⁸ Osobní sdělení pana Hozmana Jana autorce, dne 25. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²²⁹ Osobní sdělení pana Náhlíka Miroslava autorce, dne 23. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

*byli my jako zámečníci, učedníci a nahoře byli Hitlerjungend, ty chodili taky dělat. Ty po nás plivali, když jsme šli po schodech, tak vždycky dolů plivali, a když šli proti nám, tak oni se neuhnuli, my jsme museli vždycky uhnout.[...]*²³⁰

Ve Strakonících žily ale i německé rodiny, které se neprojevovaly, vypadaly slušně a nikoho si nevšímaly.²³¹

Veřejný život byl se vznikem protektorátu značně omezen. Přišlo mnoho nových nařízeních, kdo se jimi řídil, neměl s Němci žádné větší problémy. Nesměly se dělat žádné zábavy, takže se na vsi tancovalo načerno, vždy u někoho doma v „sednici“. Někdo musel hlídat venku a pokud spatřil světla automobilu, tak pískl. V „sednici“ se zhaslo a všichni se rozutekli.²³² Obyvatelé města takové tancovačky nepořádali, to nešlo, takže se spíše vždy scházeli u někoho doma a povídali si.²³³ Ve Strakonících byly do osmnácti let taneční, které jedna z narátovek navštěvovala. „[...]Já mam za to, že plesy nebyly, taneční byly do těch osmnácti roků, to ano. [...] Ale ty zábavy jiný asi nebyly.[...]²³⁴

Do hospody se také nechodilo, peněz nebylo nazbyt. Muži se scházeli spíše u někoho doma a hráli po večerech karty.²³⁵ Občas se sousedé sešli při poslouchání zahraničního rozhlasu, muselo se sedět těsně u rádia s nastraženými ušima, aby to nebylo slyšet za dveře.²³⁶ Poslouchal se Londýn a Moskva, především projevy E. Beneše. Krátce po začátku války Němci nařídili odstranění krátkovlnných obvodů ze všech rádií, tyto obvody umožňovaly poslech zahraničního rozhlasu. Na všechny přijímače byl pod ladicí knoflík vsunut oranžový terčík s nápisem „Pamatuj, pamatuj, že poslouchání cizího

---

²³⁰ Osobní sdělení pana Náhlíka Miroslava autorce, dne 23. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²³¹ Osobní sdělení paní Lindaurové Zdeňky autorce, dne 23. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²³² Osobní sdělení pana Náhlíka Miroslava autorce, dne 23. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²³³ Osobní sdělení paní Darebné Boženy autorce, dne 27. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²³⁴ Osobní sdělení paní Baierové Bohumíry autorce, dne 27. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²³⁵ Osobní sdělení paní Lindaurové Zdeňky autorce, dne 23. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²³⁶ Osobní sdělení paní Darebné Boženy autorce, dne 27. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

*rozhlasu se trestá káznicí, popřípadě i smrtí.*²³⁷ Lidé si poradili jinak, uměli si sestavit malý jednoduchý krátkovlnný konvektor, kterému se říkalo „čerčilky“, podle W. Churchilla. Toto zařízení se dalo snadno schovat.²³⁸

Zakázané byly i tradiční oslavy jako např. stavění májky či masopustní průvod. Z výpovědí narátorů vyplývá, že v některých obcích se májka stavěla načerno, i když to nemuselo být každoročně.²³⁹ Nikdo z narátorů si nevybavuje, že by se konal během trvání protektorátu masopustní průvod.²⁴⁰

Protektorátní občané, vyjma Židů, měli povolenou návštěvu kin či divadel. Narátoři, kteří někdy za protektorátu navštívili kino, si vybavují, že se promítala hodně propaganda a občas byl nějaký celkem ucházející film. Dávali i romantické filmy o lásce.²⁴¹ Do kina se ale moc nechodilo, na vsi to nebylo zvykem a chyběly na to i peníze.²⁴² Divadlo se hrálo také, jedna z narátorek chodila ve Strakonících na představení. „[...] *dole ve Světě, co je kino, tak tam byl sál a jezdívala sem hodně Líbalova zpěvohra a ještě nějaký, protože jsem chodila na tohle na všechno, tak znám v té době hodně těch operetek [...]*“²⁴³

3.5.2 Bydlení

Za protektorátu nikdo z narátorů nemusel řešit otázku bydlení, většina žila společně s rodiči. Především sedláci či malorolníci žijící na vesnici drželi rodinu pohromadě, bylo potřeba, aby děti pomáhaly s veškerou prací.²⁴⁴ Práce na poli a starost o dobytek trvala celý den. Vstávat se muselo velice brzy a spát se

---

²³⁷ CVRČEK, J. Z. *Mých devadesát let aneb pamatuji dva císaře a deset prezidentů*. s. 87.

²³⁸ Tamt. s. 87.

²³⁹ Osobní sdělení pana Hozmana Jana autorce, dne 25. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁴⁰ Osobní sdělení paní Hurychové Věry autorce, dne 27. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁴¹ Tamt.

²⁴² Osobní sdělení pana Hozmana Jana autorce, dne 25. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁴³ Osobní sdělení paní Baierové Bohumíry autorce, dne 27. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁴⁴ Osobní sdělení paní Hurychové Věry autorce, dne 27. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

chodilo krátce po setmění. Byl to v té době běžný způsob života a vznik protektorátu na něj neměl zásadní vliv.²⁴⁵

Domky, ve kterých se bydlelo, nebyly nijak velké, většinou měly jednu větší sednici, komoru, kuchyni a ložnici. Latrína byla na dvoře. U každého stavení nechyběly také chlévy pro dobytek.²⁴⁶

Ve městě bydleli nárátoři převážně v podnájmech. „[...]My jsme bydleli v podnájmu u jeho bratra. [...]Měli jsme jednu jako velkou světnici [...] Nájem byl 110 korun měsíčně.[...]“²⁴⁷ Jiné řešení nebylo možné, stavět se nemohlo, důvodem byl jednak nedostatek peněz a materiál potřebný pro výstavbu se nedal sehnat.

„[...]V tej době asi nestavěli nic, protože to bylo zakázaný Hitlerem, všecko ten materiál šlo do Říše, když tam spojenci rozbili nějaký město, tak se šlo to tam budovat. Já si nepamatuju, že by se tady něco stavělo. [...]“²⁴⁸

Na pohodlí bydlení nepřidalo také nedostatečně propracované vytápění. V hlavní místnosti byla vždy nějaká kamna, ale nebyly udělané rozvody do ostatních místností, vytápěla se jen ta jedna místnost a přes otevřené dveře se teplo pomalu šířilo po bytě či domě.²⁴⁹ Veškeré palivo bylo na lístky, uhlí byl jen malý příděl, k němu lidé dostávali i nějaké dřevo, které bylo nařezáno napříč z kulatiny. Na celou zimu tento příděl nikdy nevystačil, lidé pak museli chodit do lesa, kde sbírali různé šišky, jak se dříve říkalo „krutky“.²⁵⁰

Na vsi to měli o něco snazší hospodáři, kteří měli les, ti si dřevo na zimu připravili dle potřeby. Kdo les neměl, musel si jít opatřit dřevo do cizího lesa, který patřil nějakému místnímu velkostatkáři nebo sedlákovi. Nebyly peníze, aby si to dřevo lidé mohli koupit, takže raději riskovali nějaký jiný postih. Lesy

---

²⁴⁵ Osobní sdělení pana Sokola Jana autorce, dne 8. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁴⁶ Osobní sdělení pana Náhlíka Miroslava autorce, dne 23. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁴⁷ Osobní sdělení paní Darebné Boženy autorce, dne 27. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁴⁸ Osobní sdělení pana Hozmana Jana autorce, dne 25. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁴⁹ Osobní sdělení paní Lindaurové Zdeňky autorce, dne 23. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁵⁰ Osobní sdělení paní Darebné Boženy autorce, dne 27. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

vždy hlídal nějaký hajný, který když někoho chytil při nepovoleném sběru dřeva, uložil mu pokutu 5 korun.²⁵¹

Byli i lidé, kteří netopili vůbec, jak vzpomíná jedna z narátorek, která žila v podnájmu spolu s kamarádkou u jedné paní ve Strakonících. Topení je moc nezajímalo, byly mladé a měly jiné starosti. „[...] *My jsme vůbec netopily a to byla docela legrace, my jsme si vzaly na noc třeba ponožky a čepice a plášť koupací. To byla legrace. V té době se krásně všechno přežívalo, opravdu.[...]*“²⁵²

3.5.3 Práce

Nezaměstnanost v protektorátu byla nepřipustná, všichni museli někde pracovat, pokud by člověk neměl práci, poslali by ho Němci do Říše.²⁵³

Většina z dotazovaných narátorů pracovala doma na svém hospodářství. Ti, co chodili do zaměstnání, například do továren, líčí, že nebylo možné se nějak ulívat, za protektorátu museli mít všichni práci. Kdo se práci vyhýbal nebo ji sabotoval, skončil v koncentračním táboře nebo ho rovnou Němci zastřelili.²⁵⁴ Pracovní podmínky byly tvrdé, nesmělo se ani chvilku odpočinout, pracovní doba byla stanovena na deset hodin denně od pondělka do soboty, před válkou to bylo klasických osm hodin.²⁵⁵ Kdo byl zaměstnán, měl práce přes míru. „[...] *To bylo špatný za Němců, to jste musela opravdu dodržovat pracovní dobu, vod šesti do těch čtyřech, a když jste byla nemocná, musela jste mít potvrzení, že jste nemocná a prostě všechno muselo bejt. [...] Píchalo se, příchod a odchod[...]*“²⁵⁶ Tímto chtěla narátorka spíše vyjádřit přísný režim a strach z jeho porušení. Pracovní doba se jinak musela dodržovat samozřejmě i před protektorátem. Jedinou svobodnou volbou, kterou lidé v práci měli, byl asi jen

---

²⁵¹ Osobní sdělení pana Hozmana Jana autorce, dne 25. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁵² Osobní sdělení paní Baierové Bohumíry autorce, dne 27. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁵³ CVRČEK, J. Z. *Mých devadesát let aneb pamatuji dva císaře a deset prezidentů*. s. 84.

²⁵⁴ Osobní sdělení pana Hozmana Jana autorce, dne 25. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁵⁵ Osobní sdělení paní Darebné Boženy autorce, dne 27. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁵⁶ Tamt.

pracovní oděv, který se nijak nezměnil. Kdo v čem přišel, v tom pracoval, někde měli lidé pracovní pláště, ale nemuseli na nich být žádné nášivky ani jiné německé znaky.²⁵⁷

Výplata za protektorátu nepatrně stoupla, záleželo ale také na vzdělání, profesi a jakou měli lidé praxi. Průměrný kvalifikovaný dělník si vydělal 10 Kč za den.²⁵⁸ Určitý rozdíl byl i mezi platem žen a mužů, a to i když vykonávali stejnou práci, muži měli daleko větší výplatu. Narátorka Božena Darebná vzpomíná i na výši svého platu, který činil 300 Kč měsíčně, byla zaměstnána ve Fezku ve Strakonících. Její manžel v České zbrojovce vydělával o něco více.²⁵⁹

Pokud by nějaká žena chtěla jít na mateřskou dovolenou, nedostávala by žádné peníze, mateřská byla pouze šest neděl před porodem a šest neděl po něm, většina žen se pak musela vrátit do práce. Pokud si žena požádala, povolili jí kupříkladu jednou denně dojet domů dítě nakojit. Bylo to těžké vidět dítě jen po večerech. Ženy, které neměly možnost, aby někdo z rodiny dítě opatroval, musely zůstat doma bez nároku na jakýkoliv finanční příspěvek či mateřskou, pak byla celá starost o přežití na muži.²⁶⁰

Podmínky se ještě zhoršily, když přišlo totální nasazení, neboli pracovní povinnost pro všechny muže od 16ti do 65ti let a pro ženy od 17ti do 45ti let, někteří lidé museli odjet transportem na práci do Říše.²⁶¹ Tenkrát byla prý v Čechách velká nezaměstnanost a Němci potřebovali mladé silné lidi. Jeden z narátorů byl nasazen do Rakouska, kde byl zpočátku zaměstnán u soukromé firmy, tam byly podmínky skoro srovnatelné s českými továrnami. Při totálním nasazení v Říši byl přeložen do chemické továrny, jak popisuje níže. Odloučení od rodiny a bídná strava jen prohlubovaly špatný zdravotní i psychický stav. *“[...]Tam se vyrábělo umělý hedvábí pro parašutisty pro wehrmacht, na padáky, to byla chemická továrna, to bylo velice škodlivý na zdraví, [...] samá*

---

²⁵⁷ Osobní sdělení paní Baierové Bohumíry autorce, dne 27. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁵⁸ Osobní sdělení pana Hozmana Jana autorce, dne 25. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁵⁹ Osobní sdělení paní Darebné Boženy autorce, dne 27. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁶⁰ Tamt.

²⁶¹ ŘÍHOVÁ, I. Strakonice a druhá světová válka. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 1, kapitoly z historie*. s. 215.

*chemikálie, [...] z tý chemikálie se potom zpracovávalo, to umělý hedvábí. [...] Podmínky byly hrozný, já vám řeknu kupříkladu, když jsem šel někam na oběd, to byly brambory se zelím, víc nic, a Němci měli přiděl masa, ale úplně malinkej. [...] To byla hrozná doba (zalknutí). [...]*²⁶²

Lidé pracovali pro Němce s odporem, ale pracovat museli, jediný způsob jak se postavit nepříteli, byla dobře organizovaná sabotáž.

Odboj musel být dobře organizován, nárátoři se většinou shodovali, že si žádné sabotáže nevšimli a ani se do ničeho nesnažili zapojit, každý se bál nejen o sebe, ale především o svou rodinu. Všichni si dobře uvědomovali, že sabotáž se trestá smrtí. Jeden z narátorů vzpomíná, že jako učni vyráběli pro strakonickou zbrojovku nějaké vzpěry na ochranný štít na kanón, věděli, že je to pro Němce, ale brali to jako součást výuky. Sabotovat si nikdo netroufl, odneslo by to mnoho lidí, nejen ten, kdo sabotoval, ale i jeho dozor, kontrolor i mistr.²⁶³

Lidé, kteří nebyli zapojení do odboje přímo, si sabotáže nevšimli nebo se raději nechtěli všimnout. Jan Hozman má však vzpomínku na bratrance, která potvrzuje, že ve Strakonické ČZ boj proti Němcům skutečně probíhal. „[...] Já sem pracoval ve Strakonících ve zbrojovce, pracoval tam taky můj bratranec z Písku, Honza Soukup, no, a ten byl ale starší, nevím, o hodně byl starší a on dělal taky ve zbrojovce a tehdy byl u tý skupiny Podzemní hnutí. Tenkrát se tam dělaly taky zbraně, on pronášel pušku a gestapák měl ve vrátnici službu. Ono se mu tam rozsvítilo červený světlo. [...] Tam měli nějaký aparát na železo, puška byla železná, a on ten Honza, když uviděl, že se mu rozsvítilo světlo, začal utíkat, a ten gestapák vyběhnul a zastřelil ho devítkou pistolí, tou německou armádní devítkou.[...]“²⁶⁴

---

²⁶² Osobní sdělení pana Hozmana Jana autorce, dne 25. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁶³ Osobní sdělení pana Náhlíka Miroslava autorce, dne 23. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁶⁴ Osobní sdělení pana Hozmana Jana autorce, dne 25. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

3.5.4 Školství

Školství prošlo bezpochyby množstvím změn, které se začaly uskutečňovat od roku 1940. Obecná škola byla změněna z pětitřídní na čtyřtřídní a měšťanská škola z původní trojtřídní taktéž na pětitřídní. V roce 1943 byl změněn i způsob známkování, ke klasické stupnici od jedné do pěti přibyla i šestka, tou měli být hodnoceni žáci, kteří byli absolutně neznalí a neschopni se zlepšit. Pokud by žák vyšší třídy propadl, mohl být poslán do výroby. Učitelé se snažili o mírné známkování, aby k takovým případům nedocházelo, protektor na to reagoval nařízením o zostřeném známkování, později nařízení ještě zdokonalil, když připouštělo z jednotlivých předmětů jen dvě jedničky ve třídě.²⁶⁵

Narátoři vzpomínají na školní léta pozitivně, v dětství si neuvědomovali dopad německých nařízení na jejich výuku, němčina byla povinná stejně jako ruština. Narátoři, kteří chodili do obecné školy nebo do učení v tomto věku nepociťovali k výuce žádný zvláštní odpor.²⁶⁶ „[...]My jsme měli dobrého učitele, ten to jako celkem dobře vysvětlil, a měli jsme takový knížky, takový sešity, takovýhle jako tohle to (ukazuje časopis na stole) to bylo, ono se to jmenovalo *Wir lernen Deutsch*, učíme se německy, no, a tam to bylo velmi pěkně názorně udělaný, že tam byl třeba německej článek a hned česky, kdo jako si přečet to český, tak už věděl v tom německym, akorát musel znát slovíčka, to jako byl základ, [...]Já jsem uměl celkem dost dobře německy, ale když přišla revoluce, tak vlastně vod Němců dál, tak se to rychle zapomínalo.[...]“²⁶⁷

Střední školy vzbuzovaly u nacistů větší zájem než obecné či měšťanky. Nacisté si uvědomovali jaký vliv asi bude mít vysokoškolsky vzdělaný učitel na mládež. Tyto typy škol byly proto bedlivě sledovány a jejich počet pomalu redukován.²⁶⁸ Některé ročníky byly ze škol poslány do Říše na práci, Věra Hurychová vzpomíná, že chodila v tu dobu do obchodní školy, kam už se pak

²⁶⁵ DOLEŽAL, J. *Česká kultura za protektorátu-školství, písemnictví, kinematografie*. s. 51-52.

²⁶⁶ Osobní sdělení pana Sokola Jana autorce, dne 8. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁶⁷ Osobní sdělení pana Náhlíka Miroslava autorce, dne 23. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁶⁸ DOLEŽAL, J. *Česká kultura za protektorátu-školství, písemnictví, kinematografie*. s. 53.

nemohla vrátit. „[...]Když jste se dostala do nějaký školy, tak zase bylo, taková, jak bych to řekla, nebudte v tý škole, budou alarmy do Německa, třeba ročník 1924, ten šel celej do Německa pracovat. Mě to nějak minulo, nemohla jsem chodit do školy, musela jsem pracovat manuálně doma, naši měli zemědělství, tak to takhle vyšlo, takže o školách se nikomu ani nezdálo. [...]“²⁶⁹

Výuka němčiny probíhala i v podnicích či továrnách. Zde bylo její vnímání velice individuální, někteří ji brali jako obohacení znalostí.²⁷⁰ Jiní měli nepřekonatelný odpor a prakticky se vůbec němčinu nenaučili.²⁷¹ Celkové vnímání výuky němčiny v té době bylo z velké části ovlivněno věkem narátorů. Děti přijímaly výuku snesitelněji než pracující. Pravděpodobně to bylo způsobeno i tím, že starší lidé si celkově více uvědomovali válku a politickou situaci.

3.5.5 Stravování a jiné prostředky

S příchodem okupačních vojsk do Strakonice lidé začali nakupovat ve velkém, Němci ale hromadný nákup životních potřeb ihned zakázali. Krátce po zřízení protektorátu byl zaveden lístkový systém. Bez lístků se v obchodě nedalo téměř nic sehnat. Na lístky bylo naprosto vše, od jídla až po oblečení a obuv. Čokoláda či káva spolu s dalšími několika druhy zboží se nesměly volně prodávat vůbec. Na jeden měsíc bylo například 6 rohlíků, později sníženo na 5 rohlíků měsíčně. V protektorátu byl lístkový systém o něco málo lepší než v Německu, vypadá to sice paradoxně, ale důvod byl promyšlený, Němci zde potřebovali udržet pořádek, klid a zabránit jakémukoliv vzbouření.²⁷²

Na vsi měli lidé výhodnější pozici než ve městě, chovali vlastní dobytek i drůbež, takže žádné výraznější rozdíly mezi stravováním před protektorátem a v protektorátu nepocítovali. Samozřejmě se musely odevzdávat kontingenty, které byly poměrně velké, ale pro život lidem vystačilo i to, co zbylo. Na vsích

---

²⁶⁹ Osobní sdělení paní Hurychové Věry autorce, dne 27. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁷⁰ Osobní sdělení paní Baierové Bohumíry autorce, dne 27. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁷¹ Osobní sdělení pana Hozmana Jana autorce, dne 25. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁷² Tamtéž.

každý choval krávy, koně, slepice, husy, králíky a alespoň jedno prase, které se mohlo jednou ročně zabít. Každá zabijačka se musela nahlásit a odvést určené množství kvalitního sádla a masa. Lidé věděli, že riskují vězení, ale i přesto se prasata zabíjela většinou načerno.²⁷³ Gestapo provádělo na Strakonicku rozsáhlé hospodářské kontroly, zkoumalo, jestli lidé nemají doma skryté zásoby nebo neprovozují černý obchod.²⁷⁴ Na všech obecních úřadech musel být soupis veškerého domácího zvířectva. Každý úbytek se musel nahlásit, např. když někomu pošla slepice, musel jít na obecní úřad, aby mu ji upsali.²⁷⁵

Mléko se odevzdávalo každý den a nesmělo být odstředěné, na což se braly vzorky. Pokud se odevzdávalo sádlo ze zabijačky, muselo to být jen nekvalitnější hřbetní.²⁷⁶

Obecně byl v protektorátu nedostatek mýdla a cukru, na lístcích bylo obojího málo, mýdlo si tedy lidé vařili doma ze zbylého tuku, v tomto mýdle se i pralo oblečení. Praní zabíralo mnoho času.²⁷⁷ Celkově s hygienickými prostředky to bylo špatné, například toaletní papír nebyl vůbec, tento problém lidé řešili novinami.²⁷⁸ Co se týká zubní hygieny, narátoři se shodují, že zubní kartáček měli, ale někteří neměli zubní pastu a zuby si čistili mýdlem.²⁷⁹

Cukr se dal sehnat díky černému obchodu, i když to nebylo žádné velké množství. Směnný obchod provozovali všichni, jeden z narátorů vzpomíná, že lidé z vesnice nosili do města například máslo, vejce, mouku, nebo i králíka, a vyměnili to pokoutně za cukr. Byl to vzájemný černý trh mezi lidmi z města a vesnice.²⁸⁰

---

²⁷³ Osobní sdělení pana Náhlíka Miroslava autorce, dne 23. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁷⁴ Osobní sdělení pana Sokola Jana autorce, dne 8. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁷⁵ Osobní sdělení pana Hozmana Jana autorce, dne 25. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁷⁶ Osobní sdělení pana Náhlíka Miroslava autorce, dne 23. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁷⁷ Osobní sdělení paní Darebné Boženy autorce, dne 27. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁷⁸ Tamt.

²⁷⁹ Osobní sdělení paní Hurychové Věry autorce, dne 27. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁸⁰ Osobní sdělení pana Hozmana Jana autorce, dne 25. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

Ve městě totiž měli lidé nedostatek jak cukru, tak másla i mýdla a mouky. Například máslo se dalo v obchodě sehnat tzv. „pod rukou“, ale nebylo to často a stálo třeba i 100 korun, což byla třetina průměrného platu žen. Jednou do roka se dal sehnat i kupříkladu lístek navíc na 1 kg masa, ten se prodával okolo sto padesáti korun.²⁸¹ Proto asi lépe fungoval směnný obchod mezi vesnicí a městem. Na vsi si většina obyvatel pěstovala svou vlastní pšenici. Tu pak lidé nosili semlít do místních mlýnů. *“[...]My jsme mouku nekupovali, protože jsme měli obilí a to se nosilo do mlejna, tam se přivezlo, já nevím, třeba deset metráků, a on vám dal třeba devět metráků, protože ostatní měl na rozprach a na takový vymydlení, [...] část mouky se nechala hned u pekaře, to jsme chodili v Kátoucích k Medlínovi, ten měl pekárnu, tak tam se na něj převedlo určitý množství mouky, aby jsme jí nemuseli vozit domu, dal nám takový lístky, že tam máme třeba tři metráky mouky, no, a pak jsme tam jezdili jenom pro chleba. [...] Když došla, tak jsme jí museli někde shánět, poněvadž kdo měl jako samovýrobu, tak lístky nedostával. Pamatuju si, že jsme šli kolikrát s matkou támhle do Hoštic do mlejna a šlo se pod Katovickou horou, aby nás vojáci nestavěli, protože potom by byl malér, že nám mlynář dal mouku.[...]”²⁸²* Mlýny byly téměř v každé větší vsi, lidé nosili mouku a jiné potraviny vždy raději přes les či pole, protože gestapo hlídalo většinu silnic, byli poschováváni, a když někdo šel, tak ho zkontrolovali, kdyby u něj našli mouku nebo cokoliv jiného, tak by ho zavřeli.²⁸³

Vařilo se skromně z dostupných surovin a muselo se šetřit, na vsi se dělala jídla převážně z brambor. Trhance, bramborová polévka nebo různé knedlíky, které se omastily troškou sádla. Maso se připravovalo pouze v neděli, ale nebylo to pravidlem.²⁸⁴ Jedlo se také hodně lesních plodin, sbíraly se maliny, borůvky či houby, všechno se pak zavařovalo. Lednici měl málokdo, například

---

²⁸¹ Osobní sdělení paní Darebné Boženy autorce, dne 27. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁸² Osobní sdělení pana Náhlíka Miroslava autorce, dne 23. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁸³ Osobní sdělení pana Hozmana Jana autorce, dne 25. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁸⁴ Osobní sdělení pana Sokola Jana autorce, dne 8. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

maso se upeklo a uchovávalo se v sádle, aby vydrželo, většinou se ale rychle snědlo.²⁸⁵

Nedostatek se promítal i do oblečení a bot, na lístcích byla i nějaká látka, ale velice nekvalitní, oblečení se přešívало doma ze starého na nové.²⁸⁶ Svetry, rukavice i ponožky se pletly doma.²⁸⁷

Boty se daly sehnat tak jednou do roka. Na vsích se v létě chodilo převážně naboso a v zimě se nosily dřeváčky, pletly se do nich silné vlněné punčochy, takže zima v nich nebyla. Narátor vzpomíná „[...]My z Tažovic jsme chodili do Volenic do kostela a náš otec nařídil: Do Volenic si vezmeš boty, ale až půjdeš z Volenic z kostela, tak si je sundáš, abys je neobnosil. Protože podrážka, to všechno bylo drahý, no, tak asi tak.[...]“²⁸⁸

Narátoři se shodují, že neměli za války hlad, necítili blahobyt ani bídu. Díky vzkvétajícímu černému obchodu se v protektorátu dala sehnat většina základních prostředků potřebných pro přežití. Na druhou stranu nárotoři při obstarávání těchto prostředků prožívali velký stres. Šlo o každodenní shon o uživení rodiny. To, co bylo dříve samozřejmostí, se nyní muselo získávat pokoutným způsobem a nelegálně s rizikem uvěznění.

3.5.6 Rodinný život

Narátoři se shodují, že rodiny byly za protektorátu semknuté a držely pohromadě.²⁸⁹ Tento obecný fakt vnímali všichni nárotoři stejně. V ostatních skutečnostech se pak liší ti, co viděli situaci dětskýma očima, od dospělých. Děti žádné výrazné změny v rodinném životě nepocítily, pokud měly to štěstí, že žily v úplné rodině, bylo o ně vcelku dobře postaráno. Neměly sice pocít

---

²⁸⁵ Osobní sdělení paní Darebné Boženy autorce, dne 27. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁸⁶ Tamtéž.

²⁸⁷ Osobní sdělení pana Náhlíka Miroslava autorce, dne 23. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁸⁸ Osobní sdělení pana Hozmana Jana autorce, dne 25. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁸⁹ Osobní sdělení paní Darebné Boženy autorce, dne 27. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

žádného nadstandardu, ale nežily ani v bídě.²⁹⁰ Našel se čas i na různé hry. Děti, hlavně na vsích, se scházely pravidelně každou neděli, ať byla zima nebo léto, hrály si venku celý den.²⁹¹

Dospělí pociťovali změnu především ve strachu o svou rodinu. Trávili čas tvrdou prací a sháněním prostředků, kterých bylo na lístcích málo. Ve Strakonících navíc hrozily nálety, které se ke konci války stupňovaly. „[...] *To byly nálety, to nemáte ponětí, to třeba v jednu hodinu v noci byl nálet a s tím dítětem a se vším, jsme museli do sklepa, tam byly kryty udělaný a tam jsme seděli, než skončil ten nálet.* [...]“²⁹²

Na vsi byl život celkově o něco klidnější, lidé zde nepotkávali Němce ani vojáky a do města se chodilo jen na trh, a tak zde rodinný život běžel ve svém rytmu téměř tak jako před protektorátem.²⁹³ Na trhu se dal prodat například býk na maso, ale žádný velký výtěžek z toho nebyl, především se takové věci neprodávaly každý den.²⁹⁴ Většinou byl problém na trhu produkt vůbec prodat. Jak vzpomíná jeden z narátorů, který byl synem malorolníka. „[...] *Vím, že tam matka prodávala vejce, máslo a sádlo, a ty vejce nemohla prodat, protože lidi byli zvyklí na bílý vejce, a my jsme měli ty hnědý, [...] lidi nechtěli ty barevný, že jsou špatný, byli zvyklí jen na bílá vejce (smích) [...] máslo to muselo bejt utlučený, udělaný do hroudy, no, a když ho chtěla prodat, tak ty paničky prej chodily a [...] vždycky ochutnávaly, odřízly, no, a pak přišla domu a měla o takovej kus kratší šišku másla.* [...]“²⁹⁵

Poklidný život na vsi samozřejmě neplatil pro každou rodinu. Například jeden z narátorů se po útěku z pracovního nasazení v Rakousku musel do konce války schovávat, jeho rodina mu pomáhala, jak se dalo. Přežil i díky svému bratrovi, který se dobře znal s místním četníkem, který mu dal

---

²⁹⁰ Osobní sdělení paní Lindaurové Zdeňky autorce, dne 23. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁹¹ Osobní sdělení pana Náhlíka Miroslava autorce, dne 23. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁹² Osobní sdělení paní Darebné Boženy autorce, dne 27. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁹³ Osobní sdělení pana Sokola Jana autorce, dne 8. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁹⁴ Tamtéž.

z přátelství vždy dopředu vědět, kdy půjdou k nim domů hledat jeho uprchlého bratra. V této rodině tedy tato situace vyvolala nemalé komplikace. Sestru měl v Písku, pokud ji chtěl vidět, musel za ní jet na kole v pozdní noci, aby ho nechytli. V noci chodilo velice málo kontrol nebo žádné.²⁹⁶ Tento příběh svědčí o veliké soudržnosti a podpoře v rodině, neboť ukryváním uprchlíka riskovali popravu všech členů rodiny.

Do rodinného života zasáhly negativně i rozrůstající se nemoci. Pokud někdo z rodiny onemocněl, mohly z toho být i vážné důsledky. Lidé ze vsi do nemocnice ani k lékaři moc nechodili, protože málokdo měl pojištění a nebyly peníze na ošetření. Onemocnění se řešilo různými zábaly a pomocí babských rad. Lidé mohli zemřít i na obyčejný zápal plic.²⁹⁷

Překonat problémy a na chvíli zapomenout na situaci se lidem dařilo při určitých rituálech, které dodržovali i před protektorátem, například se chodilo do kostela²⁹⁸ a dodržovaly se svátky, Vánoce byly vždy svátky klidu, především děti je měly rády, přestože nedostávaly žádné dárky, nebo když ano, tak to byly většinou pletené ponožky, šály, rukavice či svetry.²⁹⁹ Na vánoční tabuli nechyběl ani tradiční pokrm, tedy kapr s bramborovým salátem. Kapr se dal vždy koupit na výlovu z místních rybníků.³⁰⁰ Lidé zaměstnaní v továrnách dostávali na kapra lístek. Pokud pracovali v továrnách oba manželé, tak měli na Vánoce dohromady dva kapry, což byl na tu dobu velký příděl masa. Jedna z narátorek vzpomíná, jak dělala vánoční bramborový salát. Ten byl trochu odlišný než jak ho známe dnes. Skládal se z brambor, vajíček, cibule a kyselé okurky, to se omastilo a zalévalo nálevem z octa, cukru a vody, někdy se do

---

²⁹⁵ Osobní sdělení pana Náhlíka Miroslava autorce, dne 23. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁹⁶ Osobní sdělení pana Hozmana Jana autorce, dne 25. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁹⁷ Osobní sdělení pana Sokola Jana autorce, dne 8. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁹⁸ Osobní sdělení pana Hozmana Jana autorce, dne 25. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

²⁹⁹ Osobní sdělení paní Darebné Boženy autorce, dne 27. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

³⁰⁰ Osobní sdělení pana Náhlíka Miroslava autorce, dne 23. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

nálevu rozkvedlalo vajíčko a vznikla domácí majonéza.³⁰¹ Narátoři se shodovali, že Vánoce pro ně byly vždy příjemné svátky i přes válečnou dobu.

---

³⁰¹ Osobní sdělení paní Darebné Boženy autorce, dne 27. 2. 2011, záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

4 ZÁVĚR

Diplomová práce je zaměřena na regionální dějiny. Cílem bylo podat historiografický nárys dějin na Strakonicku se zvláštním zaměřením na období Protektorátu Čechy a Morava.

Strakonicko má velmi bohatou historii, první osídlení prostoru spadá do pravěkých dob. Rod Bavorů a později i řád Maltézských rytířů stáli za kulturním i politickým rozvojem města ve středověku. Strakonicko bylo již v té době proslulé pivovary a punčochářstvím. Tyto dva cechy byly základním kamenem při pozdějším rozvoji průmyslu na Strakonicku. Pivovarnictví zde má velkou tradici až do dnešní doby a fezárenský průmysl byl po pivovaru mezi prvními vzniklými. Předválečné období bylo pro Strakonice ve znamení rychlého rozvoje průmyslu a obchodu. Fezárenské továrny, Jihočeská Zbrojovka či pivovar měly v té době vyhlídky na slibnou budoucnost jak v zisku, tak ve vývoji. Jen těžko si můžeme představit, kde mohlo město dnes být, kdyby nevypukla druhá světová válka. Po Mnichovské dohodě se život začal ubírat úplně jiným směrem, nacisté se snažili o potlačení národní hrdosti, odpolitizování a germanizaci obyvatelstva. Jak toto temné období probíhalo na Strakonicku, jsem se pokusila zjistit na základě zdrojů archivní povahy. Pramennou základnou pro mě byly především kroniky a vzpomínky pamětníků, snažila jsem se obsáhnout jak život ve Strakonících, tak i v blízkých obcích.

Na Strakonicku působilo mnoho odbojových skupin, do odboje byly zapojeny fabriky i nemocnice, síť odbojářů byla opravdu rozvětvená, což svědčí o veliké odvaze i vlastenectví lidí v té době. Pokud nemohli svou vlast bránit otevřeným bojem, začali už od počátku protektorátu zakládat odboj. Díky strakonické Zbrojovce byly pro odbojáře dostupné zbraně a naopak nucená výroba pro Němce byla sabotována, jak to jen bylo možné. Ve strakonické nemocnici se zase mohli ukrýt partyzáni či jiní nepohodlní odpůrci Říše. Primář Hradecký je ochotně hospitalizoval pod falešnými jmény. Samozřejmě lidé, kteří nebyli zapojeni do odboje, si sabotovat spíše netroufali, ať se jednalo o fezárně, Zbrojovku či nemocnici.

Na Strakonicku žila také početná židovská komunita, mnoho z nich byli živnostníci a měli své obchody na náměstí. Továrna na fezy byla založena

židovským podnikatelem Wolfem Fürthem. Židé byli vnímáni od počátku rozporuplně, někteří je nemuseli, jiní mezi nimi měli přátele. Po vzniku protektorátu začaly okamžitě vycházet vyhlášky upravující život židovského obyvatelstva. Z vážených a často i majetných židovských obyvatel dokázali během několika dní udělat lidi nižšího řádu, bez nároku na jakákoliv základní práva. Většina Židů ze Strakonice musela nastoupit do transportu v listopadu 1942, kdo měl smíšené manželství, byl odsunut ke konci války. Odsun Židů byl těžkou ranou, neboť šlo o kamarády a známé, kteří najednou zmizeli, jejich obchody na náměstí najednou zely prázdnotou, vrátilo se jich pouhých deset.

Každodenní život Židů stejně jako jiných perzekuovaných skupin, či odbojářů se tedy od běžného života ostatních lidí značně lišil. A lišil se i život a vnímání situace jednotlivci všeobecně. Velmi záleželo na tehdejší věku pamětníků, na druhu profese, zda byl člověk dítě, adolescent či dospělý apod. Při vedení rozhovorů jsem se našla nepodníit v narátorech tendenci ke zkreslování událostí a myslím, že se mi to vcelku podařilo.

První zkoumanou oblastí byl veřejný život, který byl vznikem Protektorátu Čechy a Morava značně omezen. Příchod okupantů zasáhl obyvatele především psychicky, většina lidí se cítila být velkými vlastenci, a tak prožívali okupaci a zánik Československa velmi těžce. Jakékoliv plesy, schůze či jiné společenské akce byly zakázány. Postupně byly zrušeny spolky, např. Sokol. Ty, které Nacisté povolili, byly bedlivě sledovány a kontrolovány. Z výpovědí vyplývá, že lidé si našli i přesto čas i chuť a především na vesnici se tancovalo načerno. Bylo to sice veliké riziko, ale plynulo z toho zase vzrušení ze zakázaného, což dodávalo takovým akcím na přitažlivosti. Kroniky se samozřejmě o žádných černých akcích nezmiňují, protože hrozilo, že ji Němci mohou kdykoliv zabavit. Kina byla sice povolena, většinou se však promítali filmy německou propagandou. Pamětníci žijící v té době na vesnici se shodovali, že do kina šli možná jednou za celou válku, lidé žijící ve městě pak navštěvovali především hrané operetky či pohádky.

Pokud bychom měli shrnout, jaký vztah měli Češi k Němcům, nedá se jednoznačně odpovědět. Jako okupanty je všichni vnímali negativně, ale žily zde i německé rodiny, které nikomu neškodily a které se snažily být

nenápadné. K těmto Němcům nebyla nenávist pravidlem u všech obyvatel. Největší konflikty měli pamětníci s členy Hitlerjungend, kteří často přesahovali tolerované meze jednání. Nenávist a strach se pak stupňovaly po atentátu na Heydricha, který vyvolal zpřísnění režimu a četné popravy.

V oblasti bydlení se dá říci, že protektorát neměl na styl bydlení žádný zásadní vliv. Bydlelo se stejně jako předtím. Problém mohl být s novostavbami, pamětníci si nevzpomínají, že by někdo mohl stavět rodinný dům. Nebyl stavební materiál, vše se posílalo do Říše. Kvalitu bydlení ve městě ovlivňoval nejvíce nedostatek paliva na zimu. Na vsi tento problém nebyl příliš vnímán, neboť lidé měli možnost získat dříví z lesa a nebyli závislí jen na přidělu z lístků.

Práce byla oblastí, která zabírala v životě lidí mnoho času. V protektorátu se muselo pracovat deset až dvanáct hodin denně podle profese. Pracovní řád byl tvrdý a musel se přesně dodržovat. Nebylo přípustné být nezaměstnaný, takže si lidé přesto snažili práci udržet, neboť raději pracovali v Čechách než, aby byli posláni do Říše. Pracovní morálka byla na dobré úrovni, ale ne z důvodu podpory výroby pro Němce, ale ze strachu z trestu.

Další oblastí je školství, narátoři na školní léta vzpomínají v dobrém, neboť jako děti příliš válku nevnímali. Výuka němčiny jim většinou nedělala problémy, brali ji jako povinný předmět, jako jiné povinné předměty, a neřešili důvod jejího zavedení. Ostatní změny si narátoři nevybavovali. Zdá se, že pro běžný život nebyly důležité.

Narátoři si nejvíce pamatovali na stravování, což je pochopitelné, neboť je to oblast důležitá pro přežití. Na vsi neměli pocit nedostatku, nehladověli, ale nežili v žádném přepychu. Potravin a jiných prostředků na lístcích bylo samozřejmě málo a na měsíc to nestačilo. Lidé si přilepšovali díky černému obchodu. Lidé z vesnice měli velkou výhodu, většina byla samozásobitelé, nebyli tedy na lístcích závislí. Mezi lidmi z města a z vesnice fungoval směnný obchod, kdy spíše venkov zásoboval město.

Rodinný život je poslední zkoumanou sférou. Narátoři mají pocit, že rodiny držely za protektorátu více pohromadě. Nedá se ale přesně říci, jestli toto nastalo až s příchodem protektorátu. Rodiny, které byly úplné, totiž jistě držely pohromadě i před protektorátem. Je možné, že v krizové situaci, kterou válka

bezpochyby byla, měli lidé větší pocit porozumění a sounáležitosti, což se odrazilo i v rodinách. Na rodinný život měl stresující dopad především fakt, že pokud by i jen jeden člen rodiny vystoupil nějakým způsobem proti Němcům, mohla za to celá rodina zaplatit životem. Rodinná situace byla vnímána odlišně i očima dětí a dospělých. Dospělí měli mnohem větší strach, neboť si uvědomovali závažnost situace, ale děti si víceméně dětství užily. Narátoři z úplných rodin vzpomínají, že dětství měli šťastné i přes válečný stav. Ti, co byli již dospělí, pro změnu ocenili pomoc rodičů, například při hlídání dětí či pomoc při skrývání se před nacisty. Pokud měl člověk rodinu, o kterou se mohl opřít, snášelo se vše lépe. Dalo by se říci, že období protektorátu nejméně bolestivě prožívali narátoři, kteří byli tehdy dětmi. Ostatní narátoři se lišili v různých detailech. Většina nejhůře prožívala období heydrichiády, kdy popravy vrcholily a tím vzrůstal strach.

Celkový pohled na jednotlivé oblasti je zde uveden pouze ze strany obyčejných lidí české národnosti, sedláků, malorolníků, dělníků či studentů. Nikdo z narátorů nebyl v odboji ani nebyl členem nějaké politické strany.

Oblast výzkumu zahrnuje Strakonice a jejich nejbližší okolí, bylo by jistě přínosné rozšířit výzkum například o poválečné období a běžný život v totalitě, neboť jako vedlejší produkt z orálního výzkumu vyplynulo, že narátoři období komunismu vnímali téměř stejně negativně jako protektorát. Dokonce lidé, kterým byl zabaven majetek, brali komunismus hůře. Bylo by zajímavé zmapovat i toto období z pohledu obyčejných lidí.

Pokud bych měla výzkum nějak zhodnotit, podotkla bych, že je nutné oprostit se od tendence vidět skutečnost černobíle. Lidé žili v nesvobodě, v nejistotě a se strachem o své rodiny, ale na druhou stranu v protektorátu neprobíhal otevřený boj. Všichni chodili denně do práce či do školy a základní životní potřeby byly více či méně pokryty. Ačkoliv byly zakázány určité společenské události a tradiční oslavy, lidé si stejně našli cestu, aby se pobavili. Pokud člověk nevybočoval z řady, mohl protektorátní období přežít lépe než v jiných evropských zemích. Protektorát přinesl národu i určité pozitivum, a to větší soudržnost, lidé se semkli a vzájemná pomoc byla samozřejmostí. Až na několik málo udavačů či přeběhlíků se mohl člověk o druhé opřít.

Je nutné také říci, že ačkoliv zde byl běžný život vcelku snesitelný po materiální stránce, na psychiku válka působila bezpochyby velmi negativně. Lidé se museli každé ráno budít s nejistotou a obavami, co bude dál. Takový psychický stres může být horší než fyzické strádání, ale to mohou posoudit pouze pamětníci.

Většina lidí v protektorátu mohla žít vcelku snesitelně, na druhou stranu zde však souběžně plynul život Židů, odbojářů a jiných pronásledovaných gestapem. Mezi těmito lidmi byl v každodenním životě obrovský rozdíl, neboť zatímco Židé umírali v koncentračních táborech a zatčení odbojářů čekali na popravu, ostatní lidé s tímto zvěrstvem nepřišli přímo do styku. Zprávy o popravách se jich samozřejmě také velmi dotýkaly, ale pokud nešlo o jejich známého či rodinu, nezasahovalo to do jejich běžného života přímo. Doufám, že jsem touto prací o něco přiblížila každodenní život lidí v daném časovém úseku a regionu a dopomohla k přesnějšímu hodnocení tohoto období.

5 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

Prameny:

CVRČEK, Jan, Zdeněk. *Mých devadesát let, aneb, Pamatuji dva císaře a deset prezidentů*. Strakonice : Muzeum středního Pootaví, 2007. ISBN 978-80-254-0731-8.

KOTLÁROVÁ, Simona. *Obecní kronika Strakonice : 1916-1946*. Strakonice : Vydáno vlastním nákladem, 2005. ISBN 80-239-6208-6.

NOVÉ FEZKO - cesta k prosperitě, bulletin pro vnitřní potřebu Fezko a.s. s. 2.

Osobní vzpomínky pana Por. v z. Adolfa Sýkory, sepsané dne 7.12.1947, přepis uložen v knihovně Muzea středního Pootaví.

Pamětní kniha obce Drachkov. Uložena na Obecním úřadě Drachkov.

Pamětní kniha obce Pracejovic. Uložena na Obecním úřadě Pracejovice.

SOA Třeboň, fond Velkostatek Strakonice, kart.250, inv. č. 1510, sign. VIII-F-1.

SOkA Strakonice, AM Strakonice, Cechy, karton 2, sign. I/2, I.č.21.

SOkA Strakonice, AM Strakonice, fond Zemědělství průmysl :slavnosti oslavy, karton 246, sign. VI/8. I.č. 934.

SOkA Strakonice, AM Strakonice, fond Zemědělství, průmysl: slavnosti, oslavy, karton 246, sign. VI/8, I.č. 934

SOkA Strakonice, AM Strakonice, fond Židovské záležitosti, karton 224, sign. III/5, I.č. 863.

SOkA Strakonice, AM Strakonice, karton 224, sign. III 3-5, Předávací protokol ze dne 7.11. 1939, originál

SOkA Strakonice, AM Strakonice, Orig. perg. 34 x 25 cm, karton 1, sign. 1/I, I.č. 1.

SOkA Strakonice, AM Strakonice, Orig. perg. 43 x 25,5 cm, karton 1, sign. 1/IV, I.č. 5.

SOkA Strakonice, AM Strakonice, Orig. perg. 52 x 23,5 cm, karton 1, sign. 1/III, I.č. 3.

SOkA Strakonice, AM Strakonice, Orig. perg. 61x40 cm, 3 pečeti, karton 1, sign. I/14, I.č. 16.

SOkA Strakonice, fond Státní reálné gymnázium Strakonice, kronika 2, 1940-1949, s.2.

SOkA Strakonice, Sokol Strakonice, fond Členské průkazy Sokola, přívěšky, kandidátní listiny, karton 6, sign. VB/3.

SOkA Strakonice, Sokol Strakonice, fond Různé zajímavosti, karton 6, sign. VB/5.

Orální prameny

Záznam hovoru s pamětníkem BAIEROVÁ, Bohumíra, nar. 1927, v letech 1939–1945 obyvatelka Strakonice, ze dne 27. 2. 2011. Záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

Záznam hovoru s pamětníkem DAREBNÁ, Božena, nar. 1922, v letech 1939–1945 obyvatelka Strakonice, ze dne 27. 2. 2011. Záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

Záznam hovoru s pamětníkem HOZMAN, Jan, nar. 1920, v letech 1939–1942 a 1944–1945 obyvatel Tažovic, ze dne 25. 2. 2011. Záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

Záznam hovoru s pamětníkem HURYCHOVÁ, Věra, nar. 1925, v letech 1939–1945 obyvatelka Sedlíkovic, ze dne 27. 2. 2011. Záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

Záznam hovoru s pamětníkem LINDAUROVÁ, Zdeňka, nar. 1934, v letech 1939–1945 obyvatelka Strakonice, ze dne 23. 2. 2011. Záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

Záznam hovoru s pamětníkem NÁHLÍK, Miroslav, nar. 1929, v letech 1939–1945 obyvatel Pracejovic, ze dne 23. 2. 2011. Záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

Záznam hovoru s pamětníkem SOKOL, Jan, nar. 1932, v letech 1939–1945 obyvatel Drachkova, ze dne 8. 2. 2011. Záznam hovoru uložen v osobním archivu autorky.

LITERATURA

BEČVÁŘ, Karel. Pohled do minulosti. In : *Z minulosti do přítomnosti strakonického pivovarnictví 1649-1974 : 325 let trvání pivovaru Strakonice*. České Budějovice : Jihočeské pivovary, 1974.

CVRČEK, Jan, Zdeněk. Páni ze Strakonice erbu střely. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 1, kapitoly z historie*. Strakonice : město Strakonice, 2002. ISBN 80-238-7889-1. S. 41-47.

CVRČEK, Jan, Zdeněk. *Strakonice : město-lidé-osudy*. Strakonice : Městský národní výbor v Strakonících, 2. vydání. 1989.

DOLEŽAL, Jiří. *Česká kultura za protektorátu : školství, písemnictví, kinematografie*. Praha : Národní filmový archiv, 1996. ISBN 80-7004-085-8.

HÁLOVÁ, Jelena. Kroky městem mezi dvěma válkami. In : *Strakonice vlastivědný sborník, díl 3, kapitoly ze života města*. Strakonice : město Strakonice, 2005. ISBN 80-239-4790-7. S. 139-183.

HANKOVEC, Milan. Dějiny ochotnického divadla ve Strakonících. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 2, kapitoly ze společenského života*. Strakonice : město Strakonice, 2003. ISBN 80-239-1640-8. S.245-272.

HRABAL, Jaroslav. Měšťanský pivovar v Strakonících. In : *Strakonice: propagace a adresář*. Nová Šumava, 1933.

CHLUPÁČ, Rudolf. O odbojové ilegální ozbrojené činnosti ve skupině Niva ve Strakonících. In : *Strakonicko v boji proti fašismu : Sborník vzpomínek a statí*. Strakonice : OV ČSPB, 1985. S. 53-55.

JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska II. díl Jižní Čechy*. Praha : Libri, 2010. ISBN 978-80-7277-227-8.

JEŽEK, Emanuel. Strakonicko. O starých privilegiích města Strakonice. In : *Vlastivědný a národopisný sborník šumavského podhůří : Ročník 2. Číslo 1*. Muzejní spolek Městského Dykova musea, 1936. S. 10-17.

KOTLÁROVÁ, Simona. *Bavorové erbu střely*. České Budějovice : Bohumír NĚMEC-VEDUTA, 2004. ISBN 80-86829-04-9.

KOTLÁROVÁ, Simona. Sedm set let působení maltézských rytířů v Strakonících. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 1, kapitoly z historie*. Strakonice : město Strakonice, 2002. ISBN 80-238-7889-1. S.49-85.

KOTLÁROVÁ, Simona. Strakoničtí Židé. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 1, kapitoly z historie*. Strakonice : město Strakonice, 2002. ISBN 80-238-7889-1. S.107-127.

KREMER, Vilém Václav. Kostel sv. Markéty v Strakonících. In : *Výběr z prací členů Historického klubu při Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích : Ročník 12. Číslo 1*. České Budějovice : Jihočeské muzeum České Budějovice, 1975. S. 29-32.

KREMMER, Vilém Václav. Vývoj Strakonického pivovarnictví. In : *Výběr z prací členů Historického kroužku při Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích : Ročník 8. Číslo 3*. České Budějovice : Jihočeské muzeum České Budějovice, 1971. S.131-133.

KUBÍČEK, Ladislav. Tělocvičná jednota Sokol Strakonice. In : *Strakonice vlastivědný sborník. 2. díl, kapitoly ze společenského života*. Strakonice : město Strakonice, 2003. ISBN 80-239-1640-8. S. 31-45.

KUKLÍK, Jan; GEBHART, Jan. *Velké dějiny zemí Koruny české XV.a.* Praha : Paseka, 2006. ISBN 80-7185-582-0.

MARČAL, Jaroslav; SAMEC, Josef; SICHINGER, Josef. *Oběti fašistické okupace v okrese Strakonice*. Strakonice : Muzeum středního Pootaví ve Strakonících, 1985.

MARŠÁLEK, Pavel. *Protektorát Čechy a Morava*. Praha : Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0302-0.

MICHÁLEK, Jan. Město Strakonice a nejbližší okolí v pravěku až raném středověku. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 1, kapitoly z historie*. Strakonice : město Strakonice, 2002. ISBN 80-238-7889-1. S.1-40.

PEŘKA, Felix. Vzpomínky na otce. In : *Strakonicko v boji proti fašismu : Sborník vzpomínek a statí*. Strakonice : OV ČSPB, 1985. S. 51-52.

PEŘKA, Felix. Vzpomínky na otce. In : *Strakonicko v boji proti fašismu : Sborník vzpomínek a statí*. Strakonice : OV ČSPB, 1985. S. 51-52.

POSPÍŠIL, Josef. *Vzpomínka na MUDr. Karla Hradeckého*. Zpracoval J. Pospíšil podle kroniky Milosrdných sester sv. Karla Boromejského, která je uložena v archivu v Praze. 35 stran.

POSPÍŠIL, Josef. *Vzpomínka na MUDr. Karla Hradeckého*. Zpracoval J. Pospíšil podle kroniky Milosrdných sester sv. Karla Boromejského, která je uložena v archivu v Praze. 35 stran.

PŘIBÁŇ, Milan. Od A do Z o motocyklech, tříkolkách a skútrech ČZ. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 2, kapitoly ze společenského života*. Strakonice : město Strakonice, 2003. ISBN 80-239-1640-8. S.207-239.

REŽNÝ, Josef. S prácheňským souborem cestou necestou od tradice k dnešku. In : *Strakonice vlastivědný sborník. 2. díl, kapitoly ze společenského života*. Strakonice : město Strakonice, 2003. ISBN 80-239-1640-8. S. 315-329.

REŽNÝ, Josef., VESELÁ, Irena. *Mezinárodní dudácké festivaly Strakonice*. Strakonice : město Strakonice, 2002. ISBN 80-238-9210-X.

ŘÍHOVÁ, Ivana. Strakonice 1938-1945. Strakonice : Muzeum středního Pootaví Strakonice. (vydáno k stejnojmenné výstavě).

ŘÍHOVÁ, Ivana. Strakoničtí a druhá světová válka. In : *Strakonice vlastivědný sborník díl 1, kapitoly z historie*. 1. Strakonice : město Strakonice, 2002. ISBN 80-238-7889-1. s. 197-228.

SEKYRA, Pavel, [ed]. *Zmizelí a nalezení*. Strakonice : Nadační fond gymnázia Strakonice, 2009. ISBN 978-80-254-3715-5.

SOUKUP, L. *Mezinárodní dudácké festivaly Strakonice*. Praha : Propagační tvorba, Pro Muzeum středního Pootaví, 1983.

SVOBODA, Miroslav. *Páni ze Strakonice : vládci Prácheňska a dobrodinci johanitů*. Praha : Lidové noviny, 2010. ISBN 978-80-7422-034-0.

TREYBAL, Miroslav. Junák - svaz skautů a skautek ČR středisko Švanda Dudák Strakonice. In : *Strakonice vlastivědný sborník. 2. díl, kapitoly ze společenského života*. Strakonice : město Strakonice, 2003. ISBN 80-239-1640-8. s. 49-87.

VAŇEK, Miroslav; MÜCKE, Pavel; PELIKÁNOVÁ, Hana. *Naslouchat hlasům paměti : teoretické a praktické aspekty orální historie*. Praha : Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2007. ISBN 978-80-7285-089-1.

Internetové zdroje

Toulky Českem : Strakonický hrad. [online]. Vyhledávání. [cit.2013-04-16].

Dostupné z WWW : <<http://www.ceskem.cz/strakonicko/strakonice-hrad/3697-smidingerova-knihovna.html>>.

6 RESUME

The main aim of this thesis is to give a historical interpretation of the history in Strakonice and surroundings with a particular focus on the period of the Protectorate of Bohemia and Moravia. The thesis is divided into several major chapters.

The first chapter includes general history of Strakonice, here the a reader finds out with research area in a brief historical picture.

This chapter includes information about the first settlement in the area, from the rule of mighty aristocratic family Bavors and the Order of the Knights of Malta up to the development of the industry.

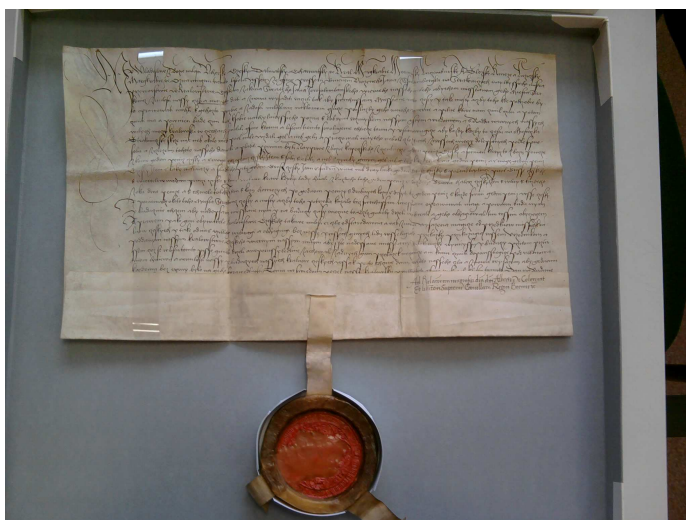
The next part deals with the period between 1938-1945. The Protectorate is mapped from the perspective of the history of everyday's life, where the general explanation of the political situation around the establishment of the Protectorate is a research interest moved on during the occupation in Strakonice. The next chapter is studied resistance to Strakonice and the most important peoples in the resistance movement. The main part focuses on everyday's cultural and social life, and individual areas of living through oral testimony.

7 PŘÍLOHY

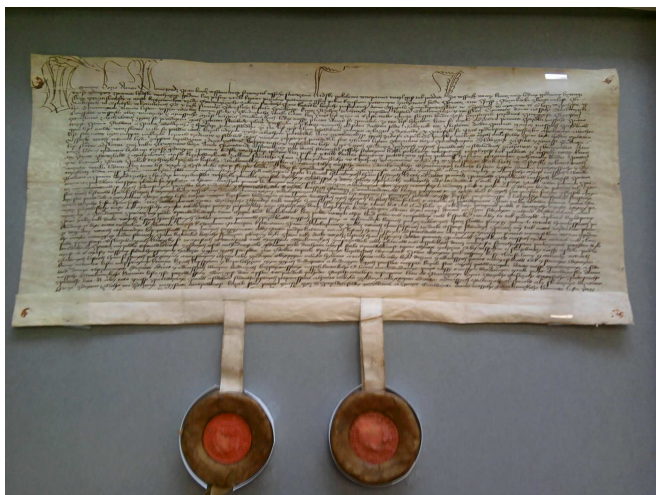
Příloha č. 1 - Listina vydaná 8.12.1367 Bavorem IV. ze Strakonice
(SOKA Strakonice, AM Strakonice, Orig. perg. 34 x 25 cm, kart. 1, sign. 1/I, l.č. 1)

Příloha č. 2 - Listina vydaná 21.5.1507 na žádost Jana ze Švamberka král
potvrzuje dřívější privilegia Strakonickým
(SOKA Strakonice, AM Strakonice, Orig.perg. 43 x 25,5 cm, kart. 1, sign.
1/IV,l.č.5.)

Příloha č. 3 –Listina ze dne 1.6.1461 Jošt z Rožmberka a kněz Řehoř stvrzují privilegium převora Václava z Michalovic (SOkA Strakonice, AM Strakonice, Orig. perg. 52 x 23,5 cm, kart. 1, sign. 1/III, I.č. 3.)

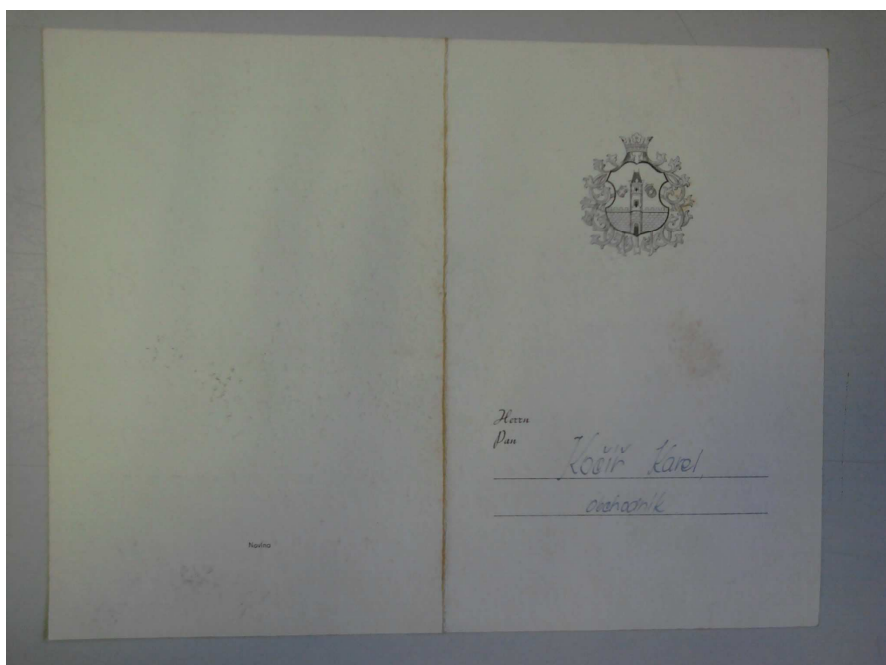
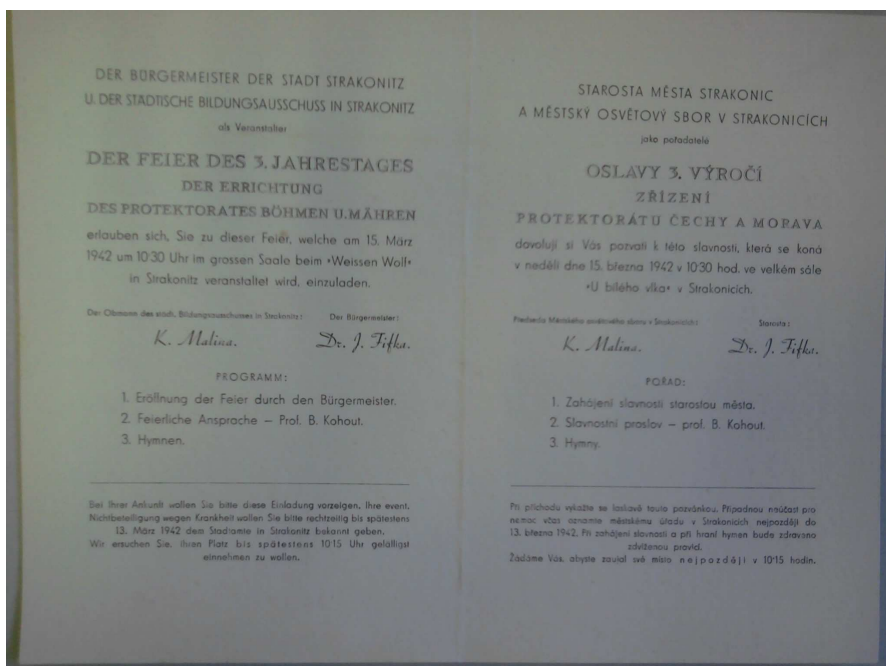

Příloha č. 4 – Strakonický hrad
(*Toulky Českem : Strakonický hrad.* [online]. Vyhledávání. [cit.2013-04-16]. Dostupné z WWW : <<http://www.ceskem.cz/strakonicko/strakonice-hrad/3697-smidingerova-knihovna.html>>.)

Příloha č. 5 - pozvánka na oslavu 3. Výročí zřízení Protektorátu Čechy a Morava

(SOka Strakonice, AM Strakonice, fond Zemědělství, průmysl:slavnosti, oslavy, karton 246, sign. VI/8, I.č. 934)

Příloha č. 6 - Vyhláška Měú Strakonice

(SOKA Strakonice, AM Strakonice, fond Zemědělství, průmysl: slavnosti, oslavy, karton 246, sign. VI/8, I.č. 934)

Městský úřad v Strakonících. Dne 5. června 1941.

Č.j.: 5489. Pouze pro osobní informaci.

Novovýběrovatí. Vyhláška.

Ve XXIII.zásob, období /od 9.června do 6. července/ bude vydáváno:

M á s l o : Objednací.lístek: pro obyč. spotřeb.: 0,105
 Vydává se: a1, a3, a4: po 35 g.

pro děti pod 6 let: 0,50
 Vydává se a1, a2, a3, a4 po 125 g.

pro děti od 6 do 14 let: 0,40
 Vydává se a1, a2, a3, a4 po 100 g.

S á d l e : Objed. lístek pro obyč. spotř.: 0,08
 Vydává se : b1- 80 g
 b2, b3, b4 : -

Ústřížek bl lístku na tuky
 6 platí po celé zásobovací
 období, třebaš je vy- pro těžce pracující: 0,16
 tištěno jinak. Vydává se b1, b2, b3, b4 po 40 g.

pro velmi těžce pracující: 0,64
 Vydává se b1, b2, b3, b4 po 160 g.

U n ě l é t u k y j o d l á :
 objed. lístek pro obyč. spotřebitele: 0,355
 Vydává se : c1, c2 : po 125 g
 c4 : 105 g.

pro těžce pracující: 0,32
 Vydává se c1, c2, c3, c4 po 80 g

pro velmi těžce pracující: 1,22
 Vydává se c1, c2, c3, c4 po 305 g

pro děti od 6 do 14 let: 0,40
 c1, c2, c3, c4 po 100 g.

U n ě l ý n e d : 125 g obyčejná spotř. na zvl. ústř. a6 lístku na tuky 6.
 250 g dětem pod 6 let na zvl. ústř. a9 lístku na tuky 9.
 250 g dětem od 6 do 14 let na zvl. ústř. a10 lístku
 na tuky 10.

Starosta: MUDr. J. Fífk v.r.

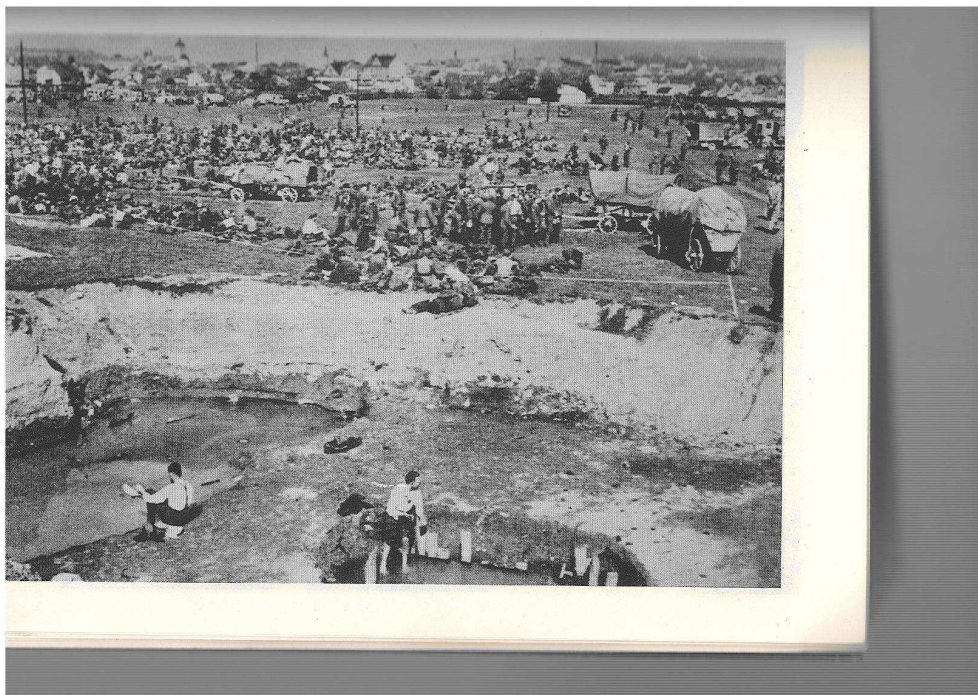
Příloha č. 7 - Členský průkaz Čsl. Obec Sokolská
(SOKA Strakonice, Sokol Strakonice, fond Členské průkazy Sokola, přívěšky,
kandidátní listiny, karton 6, sign. VB/3.)

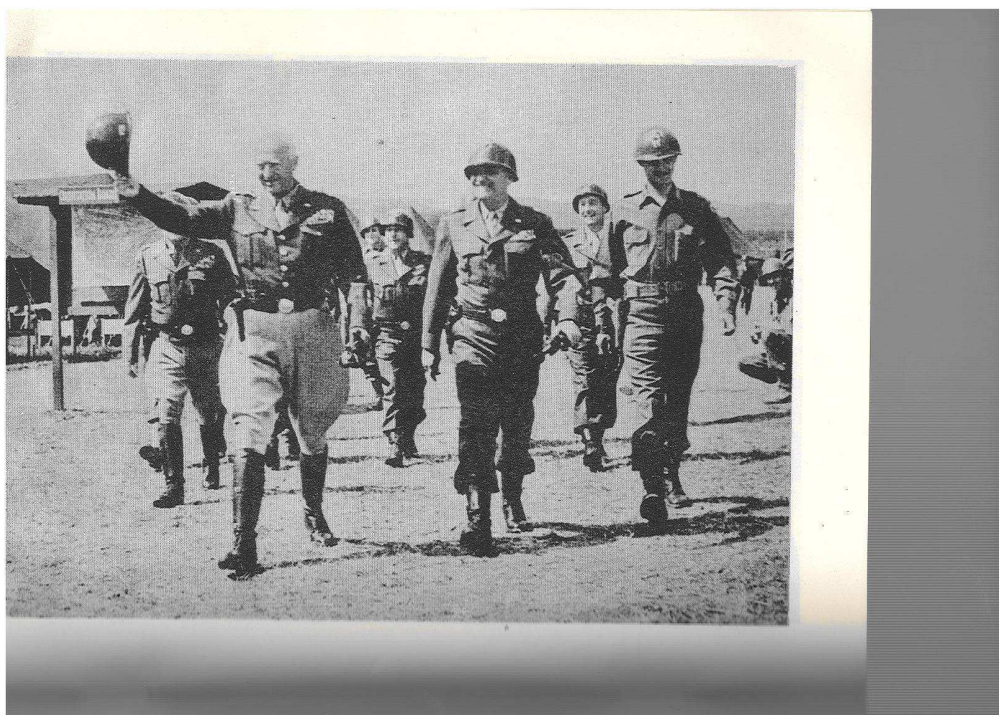
Příloha č. 8 - Propagační plakát
(SOKA Strakonice, Sokol Strakonice, fond Různé zajímavosti, karton 6, sign.
VB/5.)

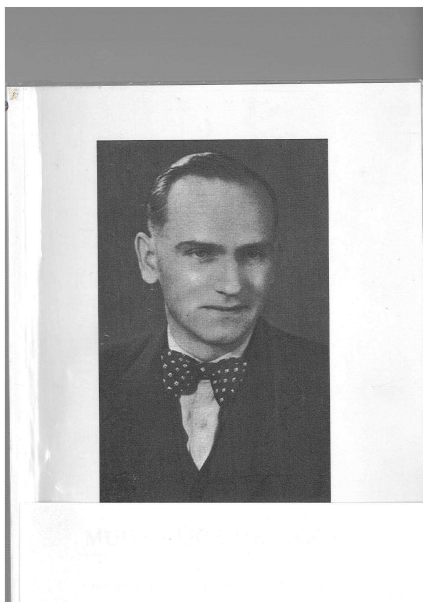
Příloha č. 9 - Sběrný tábor německých vojáků na nádraží
(ŘÍHOVÁ, Ivana. Strakonice 1938-1945. Strakonice : Muzeum středního Pootaví Strakonice. vydáno k stejnojmenné výstavě)

Příloha č. 10 - Vítání generála Pattona na strakonickém letišti v Lipkách 17. 7. 1945
(ŘÍHOVÁ, Ivana. Strakonice 1938-1945. Strakonice : Muzeum středního Pootaví Strakonice. vydáno k stejnojmenné výstavě)

Příloha č. 11 - fotografie MUDr. Karel Hradecký, primář okresní nemocnice ve Strakonících za 2. sv. války, zakladatel odbojové skupiny „Karel Strakonice“ (POSPÍŠIL, Josef. Vzpomínka na MUDr. Karla Hradeckého. Zpracoval J. Pospíšil podle kroniky Milosrdných sester sv. Karla Boromejského, která je uložena v archivu v Praze. 35 stran.)

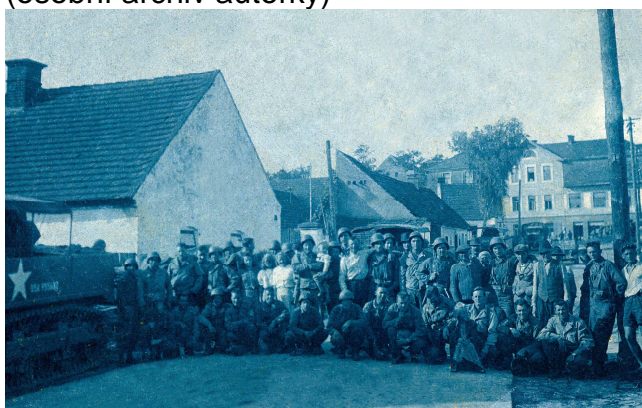
Příloha č.12 - První američtí vojáci ve strakonických ulicích 6.květen 14.00 hod. (ŘÍHOVÁ, Ivana. Strakonice 1938-1945. Strakonice : Muzeum středního Pootaví Strakonice. vydáno k stejnojmenné výstavě)

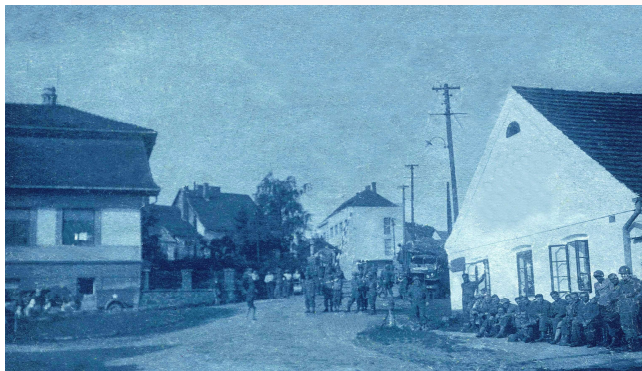
Příloha č.13 - Odbojová skupina NIVA odzbrojuje v zámku členy NSDAP
(ŘÍHOVÁ, Ivana. Strakonice 1938-1945. Strakonice : Muz.střed. Pootaví Strakonice. Vydáno k stejnojmenné výstavě)

Příloha č. 14 - Američtí vojáci v obci Pracejovice pod tratí
(osobní archiv autorky)

Osvobození 1945 - vojáci USA

Osvobození 1945 - vojáci USA